

ÉXODO

Ikimaatsi-waita-kari Israel-iiti anta Apitan-toniki

⁶ Okanta apaata, kamaji irirori José, iririntzi-payi, aajatzi ikaratzi itsipatakari ipokajiitaki pairani.

⁷ Iro kantacha aikiro ijatatzii ishikijiitzi irirori Israel-iiti, tikatsi kantirini. Tima ithonka inampitan-takaro maaroni Apitantoniki.

⁸ Okanta apaata tzimaji Apitantoniki owakirari pinkathari, titzimaita inkimakotiri José okaratzi yantakiri inampiki. Iriitaki kantapaa-kiriri ishininka-payi Apitantoniki, ikantziri:

⁹ “¡Ashininká! Oshikitaki Israel-iiti anampiki, iriipro ikantajiitaka, tima yanaanakai arokaiti.

¹⁰ Ontzimatyii amini tsika ankinakairo airo ishikitanta, aamaiyaa ontzima-minthati owayiritaantsi, ari yaapatyaa-wakyaari ikaratzi kisanaintairi, impithoka-sitanakai arokaiti, aritaki ijayitaji isaikajiwitakani anampiki.”

¹¹ Ari yitanakaro Apitantoni-satzi imapiro-tziri impira-waitari Israel-iiti, iwitsika-kaakiri apiti nampitsi, ipaitai-tziro “Manchakironi” pasini ipaitai-tziro “Itomyaani Ooryaatsiri”. Irootaki iwaaranta-pankoti pinkathari Faraón. Oshiki ikimaatsi-waitakaa-kari Israel-iiti impirayitakari, iwayitaki aminayi-tirini tsika yantawaitakairi.

¹² Tima imapiro-witai-tatyaaari Israel-iiti ikimaatsi-takaitari, aikiro ishikitatzii irirori.

Tima itharowakaantatyaa Apitantoni-satzi yokaiti Israel-iiti.

¹³ Aikiro imapiro-wita-tyaari Apitantoni-satzi impira-waitari Israel-iiti.

¹⁴ Antaro iwatsimaakiri Israel-iiti impira-waitai-takari, yaakowin-takaro itaakaitziri kipatsi iwitsikan-taityaarori iwanko-payi, aajatzi yantawai-takai-tziri owaantsiki. Tima oshiki ikimaatsi-takaayi-takari.

¹⁵ Ikanta pinkatha-ritatsiri Apitantoniki ikinkitha-waitakaakiro Sifra aajatzi Fúa, tima irootaki aminirori kooya-payi Heber-iiti owaiyantzi, ikantakiro: *

¹⁶ “Paminiro kooya-payi Heber-iiti aririka owaiyan-tayiti. Iriirika sirampari tzimatsini, piwamairi. Iroorika kooya airo piwamairo.”

¹⁷ Titzimaita antiro kooya-payi ikantawi-takarori pinkatha-ritatsiri Apitantoniki. Tima pinkatha owiri iroori Pawa, ti owamaayitiri sirampari iinchaaniki.

¹⁸ Irootaki ikaimakaan-tantakarori pinkatha-ritatsiri Apitantoniki, ikantakiro: “¿Ipaita kaari piwamaantari sirampari iinchaaniki?”

¹⁹ Okantajiitzi iroori: “¡Pinkatharí! Tima ñaapiro onajiitzi kooya Heber-iiti, ti onkimi-tyaaro Apitantoni-sato, tikira nariityaa naminiro owaiyanti, aritaki tzimaanitaki.”

²⁰ Irootaki inisironka-tantakarori Pawa kooya-payi aminirori Heber-iiti otzimaa-niyitzi. Ari okanta ishiki-piro-tanta-kari Heber-iiti, tima aikiro ijatatzii otzimimo-tziri isintsinka.

---

* **1:15** Heber-iiti = Israel-iiti

21 Tima okimisantziri Pawa iroori kooya-payi aminirori owaiyan-tayitzi Israel-iiti, irootaki ishikyaan-takanirori owaiyani-payi iroori.

22 Ikanta Faraón, ikantajiri ishininka-payi Apitanoniki, ikantziri: “¡Pinkimi Noshininka-payi! Pookiri nijaaki maaroni sirampari owaiyani Heber-iiti, iroorika kooya airo pookayi-tziro iroori, añaayiti.”

2

Itziman-takari Moisés

1 Ikanta aparoni ishininka Leví-iti yaaki iina. Tima iroka iina irojatzi ishininka Leví-iti.

2 Ari itzimaki otomi. Tima kамиithaa-niki ikanta iinchaaniki. Irootaki omananta-kariri iriniro. Tima mawa kasiri omanawi-takari.

3 Tima ti onkantapaji omaniri iinchaaniti, aaki tsiwoo owitsiñaantakaro pitsi. Otitakiri iinchaaniti, owamaata-kotakiri osimpina-thapyaataki nijaa.

4 Ari otyaan-kakiro iritsiro iinchaaniki, okatziyaka intyaatskaini aminako-wintiri opaita-rika awishimo-tirini iinchaaniki.

5 Ari ojataki nijaaki irisinto Faraón okaata. Kinawai-tapaaki ompiritatani-payi nijaathapyaaki. Oñaatziiro irisinto Faraón anta tsiwoo osiimpina-thapyaataki nijaa, okaimakiro ompiratani, okantziro: “Pimpoki, pamakiro tsiwoo amaataintsiri nijaaki.”

6 Okanta asitaryaa-wakiro tsiwoo, oñaatziiri ititaka iinchaaniki, ayimatakiri ishinka. Oshiki itako-siri-tanakari iroori, okantanaki: “Iriinchaaniti inatzi Heber-iiti yoka.”

⁷ Ari okantanaki iritsiro iinchaaniki, okantziro irisinto Faraón: “¿Ti pininti nonkaimimi noshininka thotaimirini iinchaaniki?”

⁸ Okantzi irisinto Faraón: “Jii, nonintzi. Pijati pinkaimaiti.” Jatanaki mainaro, okaimapaintziro iriniro iinchaaniki.

⁹ Okanta opokapaaki okantawakiro: “¡Kooyá! Paanakiri yoka iinchaaniki pikimotatakainari, aritaki nompina-takimi.” Aanajiri iriniro iinchaaniki, okimotatakaajiri.

¹⁰ Ikanta ikimotataki iinchaaniki, opajiro irisinto Faraón. Okimita-kaan-tari iriirkami owaiyani iroori, irootaki owaitakaan-tziriri “Aajaawiri” tima onkanta-jiitzii iroori: “Nijaaki naakiri”. Tima iroka wairontsi Aajaawiri, irootaki ikantziri iñaaniki irirori “Moisés”.

Siyaka Moisés

¹¹ Ikanta yantari-piro-tanaki Moisés, jataki yariitari ishininka-payi, iñaapaa-tziiri oshiki yantawai-takayi-tziri. Imonthaa-kotantaka ishininka Moisés ipasawai-tziri Apitantoni-satzi.

¹² Ithonka yaminanaki tikatsi-rika ñiirini, iwakiri Apitantoni-satzi, ikitata-nakiri impaniki-itiki.

¹³ Okanta okitaiti-tamanaji yapiitakiro ijataji, iñaapaa-tziiri yanta-wakaa-jiita ishininka irirori. Ikantziri antanta-tsiri: “¡Ashininká! ¿Ipaita piwatsinaa-waitantariri ashininkatari?”

¹⁴ Ari yakanaki, ikantzi: “¿Ipaitama owakimirí awiroka pimpira-tyaana? ¿Pikowatzima piwina, pikimitaakiri chapinki Apitantoni-satzi?” Ikanta ikimawaki Moisés, antaroiti

itharowanaki, isiyakaantzi iyotakoi-takiri iwakiri chapinki Apitantoni-satzi.

¹⁵ Ari ikimaki irirori Faraón, inintanaki iwiri Moisés. Irootaki isiyantakari Moisés ikinanakiro Maimaniwiniki. Ari inintzi inampityaaro anta. Thointapaaka ikaapiin-taitzi nijaa.

¹⁶ Tima anta Maimaniwiniki ari inampitarori antyawiyari ipaita Reuel, tzimatsi 7 irisinto irirori. Ari ojajiitaki iroori ayi nijaa irajiitiri ipirapayi asitarori. *

¹⁷ Ari ipokajii-tapaaki ikaratzi aamaakowintariri ipira-payi anta, ithañaa-pitha-takaro ayimi nijaa. Irootaki ijatantanakari Moisés inkisako-wintyaaro, yaapaaki irirori nijaa ipakiri nijaa opira-payi.

¹⁸ Okanta opiyajiitaja mainaro-payi owankoki, isampita-wajiro asitarori: “¿Ikatzimaitaka pipiyapaaka?”

¹⁹ Okantajiitzi iroori: “¡Apaá! Noñaaki Apitantoni-satzi anta, iriitaki kisakowin-takanari ithañaa-pitha-tanaro nijaa aamaakowin-tariri ipira-payi anta. Iriitaki kitatakinarori nijaa, yoitakiri apira-payi.”

²⁰ Ari ikantanaki Reuel: “¿Tsika iroñaaka irirori? ¿Pinkaimiri impoki iyaa. Ipaitama pookanta-nakariri?”

²¹ Ari okanta isaikan-tapaa-kari Moisés iwankoki Reuel. Okanta apaata yoka Reuel, ipakiri Moisés irisinto, opaita Séfora, iinantakaro.

²² Ari owaiyan-takiri itomi, ikantanaki Moisés: “Pasini-satzi nonatzii naaka aka, kaari non-

---

* ^{2:16} ipira, opira = oisha = oveja

ampi.” Irootaki owaitakaan-tziriri itomi “Pasini-satzi”, tima iroka wairontsi Pasini-satzi, irootaki ikantai-tziri iñaaniki irirori “Gersón”.

²³ Okanta apaata kamaji pinkatha-riwi-tachari Apitantoniki. Aikiro ikamintaajiiatyaa Israel-iiti tima omapiro isintsiwin-taitziri yantawai-takai-tziri. Irootaki ikimanta-kariri Pawa jinoki iwasiri-waijiitaka.

²⁴ Tima ikimakiri ikamintaajiiitsi, osiriki iwakiro Pawa ikasiyakaa-kiriri pairani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

²⁵ Tima iñiiri Pawa maaroni Israel-iiti, iyotakotziri okaratzi awishimo-yitziriri.

3

Ikinkithawaitakaitziri Moisés

¹ Iriitaki Moisés aamaako-wintakariri ipirapayi irikonkiri, ipaitai-tziri Jetro. Antyawiyari inatzi anta Maimani-winiki. Ikanta yaanakiri Moisés ipira-payi otzisi-masiki yaminakairi iyaari. Yariitaka ipaitai-tziro Mamirii-toni, irootaki itzi-siti Pawa. *

² Ari iñaaka-kari anta Imaninkariti Pawa ipaamatximo-takiri. Ikanta yamina-piro-tanaki Moisés, iñaatziiro kitoochii-masi opaamatsi, titzimaита onkarati omoriki.

³ Ari ikanta-siri-tanaki Moisés: “Intsityaa naminawakiro okaakiini kaari othonkanta omoriki, ti noñaapiintiro kimityaaroni.”

---

* ^{3:1} ipira-payi = oisha; Timo onasiyitaka iwairo irikonkiri Moisés, ipaitai-tziri: Jetro, Reuel, ikantai-tziri aajatzi Hobab.

4 Ikanta iñaakiri Pawa ipokanaki Moisés yaminiro okaakiini, ñaawaitanaki omorikaki kitoochii-masi, okantziri: “¡Moisés!” Akanaki Moisés, ikantzti: “¿Paitaa?”

5 Ikantzti Pawa: “Airo pitsitokaro okaaki-ini morikain-tsiri. Paakonta-tasityaa, tima pikatziyan-tatyaaro tasorintsi-patha-tatsiri.”

6 Aikiro ikantana-kitzii Pawa: “Naakataki Iwawani picharini-payi, Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.” Ari itzikaa-poro-tanaka Moisés, tima itharowan-tana-kityaari Pawa yamina-porotiri.

7 Aikiro iñaanata-naki-tziiri Pawa, ikantziri: “¡Moisés! Noñaakiri ikimaatsi-waita ikaratzi nasitari naaka saikatsiri Apitantoniki. Nokimakiri ikaminthaakaari aminayi-tziriri yantawai-jiitzini. Noñaakiri yasinonkaa-waita.

8 Tima irootaki nopokan-takari kipatsiki, nookakaa-wintajiri yasiwita-kari Apitantonisatzi. Nomisitowajiri, naajiri pasiniki kipatsi posini-patha-tatsiri, kimoi-patha-tatsiri, tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari. Tima irootaki inampitsi-witari iroñaaka Owintinisatzi, Tharowan-taari-nisatzi, Tonkaarisatzi, Nampitsi-wini-satzi, Thaantiwinisatzi aajatzi Kayaawinisatzi. †

9 ¡Moisés! Nokimakiniri ikaminthaajiitani Israel-iiti, noñaakiri aajatzi Apitanto-nisatzi oshiki ikimaatsi-takaa-waita-kari.

---

† 3:8 tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari = itzimapaji oshiki yaarato aajatzi oyaaki thomitsi, okimiwai-tapajaro ositowaa-tapaji nijaa.

10 Ontzimatyii pijati Apitantoniki tsika ipinkatharitzi Faraón, pimisitowajiri impirawaitaitari Israel-iiti, nasitari naaka.”

11 Ikantanaki Moisés: “Ti niriipiroti naaka nojatasi-tantyaariri Faraón, nomisitowajiri noshininka-payi isaiki Apitantoniki.”

12 Ikantzi Pawa: “Aritaki ankarati, iroka piyotant-yaari naakataki otyaantzimiri: Aririka pimisitowa-yitajiri ikaratzi nasitari naaka isaiki Apitantoniki, aritaki pimpinkatha-tajinari maa-roni awirokaiti aka tonkaariki.”

13 Ikantzi Moisés: “¡Pawá! Tzimatsi pomirintsi-tzimo-tanari aririka nojawitakyaa, nonkantapaakiri Israel-iiti: ‘Naaka ityaantani Iwawani acharinini.’ Aririka isampitanakina, inkantina: ‘¿Tsikama ipaitaka irirori?’ ¿Ipaitama nonkantiriri naaka?’”

14 Ari yakanaki Pawa, ikantzi: “NAAKATAKI NAAKATA-PIINTA-TSIRI.” Aikiro ikantana-kitzii Pawa: “Iroka pinkantiriri Israel-iiti: ‘Yoka paitachari NAAKATAKI, iriitaki tyaanata-kinari nopokantari noñiimi awirokaiti.’ ”

15 Aikiro iñaawai-tana-kitzii Pawa ikantziri Moisés: “Pinkantiri pishininka Israel-iiti: ‘Iroka ikantzi Awinkathariti, Iwawani acharini Abraham, Isaac, Jacob, iriitaki otyaantanari noñiimi awirokaiti.’ Tima asi owaatyiro nowairo. Ari impaitainari apaata pishininkapayi aajatzi inkarati incharinitajaari apaata irirori.

16 Pijati, papatotiri antari-konapayi Israel-iiti, pinkantiri: ‘¡Ashininká! Iñaakaana Awinkathariti, Iwawani acharini, Iwawani Abraham, Isaac, Jacob, ikamanta-kinaro tsika

pikanta iñaakimi ikimaatsi-taka-a-waitaitami Apitantoniki.

¹⁷ Jiiroka pasini ikantakinari: “Aritaki nookakaa-wintajimi ikimaatsi-takaitakami Apitantoniki, nomisaikajimi inampiitiki icharinini Owintini-satzi, Tharowan-taarinisatzi, Tonkaarisatzi, Nampitsi-wini-satzi, Thaantiwinisatzi, aajatzsi Kayaawinisatzi, tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzsi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari.”

¹⁸ Aririka piwintha-taka-a-kyaari antari-konapayi, iriitaki pintsipa-tanakyaa pijatasitiri pinkathari Apitantoniki, pinkantapaakiri: ‘¡Pinkatharí! Iñaakaana Pawa, Iwawani noshininka-payi Heber-iiti. Ontzimatyii nanijiji onkarati mawa kitaitiri, nojati otzisi-masiki nompomi-tajiniri natsipi-takaani Nowinkathariti Pawa.’

¹⁹ Noyomaitaka naaka, airo isinitzimi pijati pinkatha-ritatsiri Apitantoniki. Ontzimatyii nos-intsiwintiri naaka.

²⁰ Iro kantacha, aritaki noñaaka-kimiro nosintsinka, nowamai oshiki Apitanto-nisatzi. Aririka iñaakiro onkarati nantiri inampiitiki, ari isinitaimi pinkathari Faraón pijataji.

²¹ Naaka kantakai-yaarini Apitanto-nisatzi impasitan-tawa-jyaariri opaita-rikapayi pishininka-payi aririka ijajiitaji, tima airo ijataimpikiwaitasitanaja.

²² Tima onthonka onkampi-tanajiro kooya osaika-nampi-tziri, onkampi-tanajiro otsipata-piintari, ompayita-wajiro ooro, kiriiki, aajatzsi kithaarin-tsipayi. Irootaki pinkithaa-tiriri

piwaiya-nipayi, tima paapitha-tanajiri maaroni iwaararo Apitanto-nisatzi.”

4

¹ Ari ikantanaki Moisés: “¡Pawá! Airo imatziro nonkantiriri, oshiki impiyatha-tyaana. Apatziro inkanta-jiitina: ‘¡Moisés! Ti iñaakaiyaami Pawa.’”

² Yapiita-nakiri Pawa, ikantziri: “¡Moisés! ¿Ipaitama pairikakiri pakoki?” Ikantzi Moisés: “Nokotziki.”

³ Ikantzi Pawa: “Intsityaa pookiro osaawiki.” Yookakiro Moisés ikotzikiiri. Ari opyaana-kari maranki. Isiya-pitha-tanakaro ikotziki iñaakiro opyaana-kara maranki.

⁴ Ikantzi Pawa: “Pairikiri ipatziki.” Imatakiri Moisés yairikakiri, aajatzi opyaanajaro ikotziki-iri.

⁵ Ikantzi Pawa: “Piñaakiro. Irootaki iyotantai-tyaari omaapiro noñaakakami, tima naaka Iwawani picharini Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.”

⁶ Ipoñaa ikantanakiri aajatzi Pawa: “¡Moisés! Pisati-wakotyaa pichokitariki.” Imatakiro Moisés, iñaatziiro irako ithonka opathaanaki, kitamaaro-wako ikantanaka, okimiwai-takaro okitamaarotzi jiriniki.

⁷ Ikantzi Pawa: “Papiitajiro pisati-wakotajyaa.” Yapiitakiro Moisés isati-wakotanaja. Isitanaji iwathaaro, okimitanaaro tsika ikanta maaroni iwathaki.

8 Ikantzi Pawa: “Airorika ikimisan-taitzimi iñaaawitai-takyaaro pitakyaari piñaakantiri, aritaki inkimisan-taitakimi aririka iñaitakiro pasini piñaakantiri.

9 Airorika ikimisan-taitzimi piñaakan-tawitakyaaro iroka apiti kaari iñaapiin-taitzi, paaki kapichiini nijaa, pisakotiro osaawiki. Aritaki onkimita-nakyaaro iraantsi.”

10 Ikantzi Moisés: “¡Ñaamisa, Pinkatharí! Oshiki opomirintsi-tzimotana noñaawaiti, tima ari nokantzita pairani, aajatzi iroñaaka piñaanantakanari pimpira-tyaana. Tima oshiki noninta-piintawita nonkinkitha-waitimi, oshiki nokisowaantitzi noñaawai-tirika.”

11 Ari ikantzi Pawa: “¡Moisés! ¿Ipaitama opayitakiriri atziri-payi iñaani? ¿Kaarima naaka kisowaanti-takairiri, atsikimpityatakariri, mawityaaki-takairiri aajatzi? ¿Kaarima naaka aminakaa-yitziriri aajatzi?”

12 Ontzimatyii pijati, aritaki noyomitaakimi tsika pinkantiri, naaka tsipatyaamini.”

13 Aikiro ikantana-kitzii Moisés: “¡Ñaamisa, Pinkatharí! Pintyaanti pasini atziri.”

14 Ari ikisatha-tanakiri Pawa yoka Moisés, ikantanakiri: “Aritaki isaikiri anta pirintzi Aarón, ishininka Leví-iti. Iyotziro iñaawaitzi kamiitha irirori. Pokaki imonthai-yaami, antaro inkimo-siriti aririka iñaawajimi.

15 Tima awiroka kamantirini onkarati inkinkitha-takaantiri, ari nosaikitzityaari naaka nontsipatyaami, ari noyomitaa-kimiro onkarati pantiri.

16 Irootaki inkaman-tiriri Aarón maaroni

atziripayi onkarati pikanta-kiriri awiroka. Tima onkarati pinkaman-tiriri Aarón onkimiwai-tyaaro naakami Pawa ñaanatirini atziripayi.

¹⁷ Iroka pikotzikiiri pairikiri, irootaki pimantan-tyaarori kaari iñaapiin-taitzi.”

piyaja Moisés Apitantoniki

¹⁸ Ari ipiyaaja Moisés iwankoki irikonkiri Jetro, ikantapajiri: “¡Kokí! Irootaintsi nojataji Apitantoniki tsika isaiki noshininka-payi. Non-intzi noñiiri ainiro-rika yañaayitzi.” Ikantzi Jetro: “Pimatiro ñotzí, onkaminta tikatsi awishimo-timini.”

¹⁹ Tima ikantzi-takari Pawa yoka Moisés isaikantari Maimani-winiki, ikantakiri: “¡Moisés! Pimpiyi Apitantoniki, tima kamaji kowawita-chari iwimi.”

²⁰ Tima yaanajiro iina Moisés itsipataanajiri itomi-payi, ikyaako-takaanaari ipira-payi, piyaja Apitantoniki. Tima ti yookani iwiro ikotzikiiri Pawa. *

5

Jataki Moisés aajatzi Aaron inkinkithawait-akairi Faraón

¹ Ikanta Moisés itsipatari Aarón jataki ikinkitha-waitakairi Faraón, ikantapaakiri: “¡Pinkatharí! Pinkimiro iñaani Pawa, Iwawani Israel, ikantzimi: ‘Pisinitiri atziri nasitari naaka ijataji otzisi-masiki yoimosirinkajina.’”

² Ari yakanaki Faraón, ikantanaki: “¿Itzimika Pawa nonkimisantiri nosinitan-tyaariri

---

* ^{4:20} ipira-payi = asno

pishininka-payi ijataji? Ti noyotiri tsika itzimi Pawatatsiri, airo nosinitziri ijataji pishininka-payi.”

³ Ari ikantajiitzi irirori: “¡Pinkatharí! Iñaakaana Iwawani noshininka Heber-iiti. Ontzimatyii nojajiitini, onkarati mawa kitaitiri nariitan-tyaari otzisi-masiki. Ari nompomitajiniriri natsipi-takaani Nowawani, airo aantana mantsiya-rintsi, airo iwisai-tantana.”

⁴ Ari yakanaki iwinkathariti Apitantonisatzi, ikantzi: “¡Moisés! ¡Aarón! ¿Ipaitama piwashaan-takaantyaariri yantawairi pishininka-payi? Ikantawa-kaajiita, ontzimatyii yantawaiti.”

⁵ Aikiro ikantana-kitzii Faraón: “Oshiki pishininka Israel-iiti aka nampitsiki. ¿Kamiithatsima piwashaan-takairi yantawairi?”

⁶ Tima intsipayiini Faraón iyomitaakiri ikaratzi aminiriri Israel-iiti, jiwayitzirori antawai-rintsi, ikantziri:

⁷ “Aritapaaki pipakiri katarosi owitsikayitzirori kisonakiri kipatsi, ijati irirori yayi katarosi.

⁸ Pisintsiwin-tzimai-tyaari pinkantiri: ‘Ti nonintzi piwitsiki kapichiini, tima nonintatzii piwitsiki tsika okaratzi piwitsika-piintziri.’ Tima ipirata-jiitatyaani, irootaki ikaiman-tajitari, ikantzi: ‘¡Thamiwí! Ampomita-jiniri atsipita-kaani Awawani!’

⁹ Pishikyaa-piro-tiniri yantawairi, airo pisinitziri isaikasi-waityaa. Airo ikimisanta-waitziro thaiyaan-tsipayi ñaantsi.”

¹⁰ Jataki aminiriri Israel-iiti, jiwatakaan-tzirori

antawai-rintsi, ikantapaakiri: "Pinkimi ikantakinari Faraón: 'Tima airo nopayitajimi katarosi.

¹¹ Awiroka jatatsini payi. Iro kantacha ontzimatyii piwitsiki kisonakiri kipatsi okaratzi piwitsika-piintziri.' "

¹² Ithonka ikinayi-tanaki Israel-iiti tsikarikapayi anta Apitanoniki, yaminaminatzi katarosi.

¹³ Ari ikantapiin-tana-kityaa iwayitakiri Faraón isintsiwin-tantzi iwitsiki kisonakiri kipatsi okaratzi iwitsika-piintziri Israel-iiti.

¹⁴ Tima oshiki ipasawai-taikiri Israel-iiti iwakiri Faraón ijiwatiri ishininka-payi, ikantziri: "¿Ipaita kaari pimonkara-tantaro okaratzi piwitsika-piintziri? Ti pimatiro chapinki, aajatzi iroñaaka."

¹⁵ Jaitijiitaki jiwatziriri Israel-iiti, ikantapaakiri Faraón: "¡Pinkatharí! ¿Ipaita piwasinonkaantariri patziriti?

¹⁶ Tima ti impai-tajina katarosi, aikiro isintsiwin-tatyana, ikantana: 'Piwitsiki oshiki kisonakiri kipatsi.' Ipasatzimai-taitana. Iri kantakaan-tzirori pinampiri-payi."

¹⁷ Ikantanaki Faraón: "Tima pipirata-jiitatyaawawiroka. Irootaki pikantantari: '¡Ajatiwí. Ampomita-jiniri atsipita-kaani Awawani!'

¹⁸ Pimpiyanaki, pantawai-jiitini. Onkanta-wityaa airo ipaitzimi katarosi, ontzimatyii piwitsiki kisonakiri kipatsi okaratzi piwitsika-piintziri."

¹⁹ Oshiki opomirintsi-tzimo-tanakari Israel-iiti jiwatziriri ishininka-payi yantawaiti, isintsiwin-taitziri irirori iwitsiki kisonakiri kipatsi okaratzi

iwitsika-piintziri kitaitiriki.

²⁰ Iro isitowa-naki-tzii ikinkitha-waitakairi Faraón, iñaapaakiri Moisés aajatzi Aarón iyaawin-takari.

²¹ Ikantapaakiri: “Iriitaki Awawani owasankitaa-winti-mironi okaratzi pantakiri. Awiroka kantakaan-takiro ikisa-siri-tantairi Faraón aajatzi inampiri. Okimiwai-takaro awiroka opakinirimi ipathaka-minto iwantairi.”

Amananaki Moisés

²² Ari yamananaki Moisés, ikantzi: “¡Asitanari! ¿Ipaita piwasankitaan-tariri pasitari awiroka? ¿Ipaitama pityaan-tantakanari nopokan-takari noñiiri?”

²³ Tima iwasankitaa-witanakiri Faraón noshininka-payi noñaawin-tapaa-kiniri piwairo, tikatsi-maita panti pookakaa-wintan-tajyaariri pasitari awiroka.”

6

¹ Yakanakiri Pawa, ikantziri: “¡Moisés! Piñiiri nosintsiwintiri naaka Faraón isinitantajyaamiri pisitowaji inampiki, iriitaki sintsiwin-tajimini aajatzi awirokaiti pijataji.”

Yapiitairo Pawa ikinkithawaitakairi Moisés

² Aikiro ikantana-kitziiri Pawa: “Tima naaka Pawa.

³ Naaka oñaakakariri pairani Abraham, Isaac, Jacob, nokaman-takiri nowairo, nokantakiri: ‘Naaka Pawa Sintsi-pirori’, titzimaita nonkaman-tiri nowairo-pirori, nopaita ‘Naakataki.’ *

---

* **6:3** Naakataki = Jehová = Yawé = Pinkathari

⁴ Tima tzimatsi nokasiya-kaakiriri irirori-payi, nonintaki inampita-jyaaro Owintiniki tsika ikimita-kaantai-takiri pasini-satziiti inatzii.

⁵ Noyotzitaka aajatzi oshiki ikimaatsi-waitaka Israel-iiti, isintsiwinta-waitakiri Apitanto-nisatzi yantawai-takairi. Tima osiri nowiro nokasiya-kaakiriri.

⁶ Irootaki pinkantan-tyaariri Israel-iiti, pinkantiri: ‘Pinkimi ikantzimi Pawa: “Naaka Pawa, aritaki nookakaa-wintajimi isintsiwintzimi yantawai-takaimi Apitanto-nisatzi. Ari piñaakiro nosintsinka, kamiitha nowawisaa-koyi-tajimi nonkisa-wintajyaami.

⁷ Naaka asitajyaamini, naaka Piwawani-tajyaa. Ari onkantyaa piyotan-tajyaari naakataki Piwawani, naaka ookakaa-wintajimirí impira-waitami Apitanto-nisatzi.

⁸ Naajimi nampitsiki nokasiya-kaakiriri pairani picharini Abraham, Isaac, Jacob. Irootaki nompajimirí, pasitajyaaro. Naakataki Pawa.” ’

⁹ Irootaki yapiitakiri Moisés ikamantziri ishininka-payi, titzimaita inkimisanta-jiitini, tima antaroiti okantzi-motakari isintsiwintaitziri yantawaiiti.

¹⁰ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés:

¹¹ “Pijati pinkantiri Faraón pinkatha-ritatsiri Apitantoniki, isinitiri ijataji pishininka-payi isaikawaitakira iipatsitiki.”

¹² Ari ikantanaki Moisés: “¡Pawá! Ti inti inkimisantina noshininka-payi. Iri mapirotzirori Faraón airo ikimisantana, tima ti noyoti noñaawaiti kamiithaini.”

7

¹ Ari iñaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantairi: “¡Moisés! Naaka kantakai-yaaroni inkimitakaan-tantyaamiri Faraón awirokami pawa. Iriima pirintzi Aarón, iriitaki pinkimi-takaantiri kamantan-tironi piñaani.

² Tima awiroka kamantirini Aarón onkarati nonkantimiri, iwawisayi-maityaaniri irirori Faraón isinitan-tajyaariri pishininka-payi isitowaji inampiki.

³ Iro kantacha oshiki nonkiso-siri-takairi Faraón. Irojatzi noñaakan-tantyaarori kaari iñaapiin-taitzi Apitantoniki.

⁴ Airo ikimimaitami Faraón. Iro kantacha aritaki noñaakajiri nosintsinka maaroni Apitanonisatzi. Tima kamiitha nonkisa-wintaiyaari pishininka Israel-iiti, nasitari naaka, nokimitakaari nowayiriti. Aritaki naayitajiri maaroni isaikawai-witaka Apitantoniki.

⁵ Aririka noñaakan-takiro nosintsinka Apitanoniki, aririka naajiri pishininka Israel-iiti anta, aripaiti iyoti Apitanto-nisatzi naaka Pawa.”

⁶ Imatakiro Moisés aajatzi Aarón okaratzi ikantakiriri Pawa.

⁷ Tima tzimaki Moisés okaratzi 80 isarintsiti ikinkitha-waitakaan-takariri Faraón. Iriima Aarón tzimaki irirori okaratzi 83 isarintsiti.

Ikotzikiüri Aarón

⁸ Ari yapiitajiro Pawa iñaanatairi Moisés aajatzi Aarón, ikantziri:

⁹ “Aririka inkantakimi Faraón: ‘Intsityaa piñaakaina kaari iñaapiin-taitzi,’ pinkan-

tanakiri awiroka Aarón: ‘Pookiro pikotzikiiri ikatziyaka Faraón ompiyaari maranki.’ ”

10 Jataki Moisés aajatzi Aarón iñiiri Faraón, imatakiro ikantakiriri Pawa. Yookakiro ikotzikiiri Aarón tsika ikatziyaka Faraón itsipayi-takari inampiri, opyaana-kari maranki ikotzikiiri.

11 Ari ikaimakaan-takiri irirori Faraón yotaniri-payi aajatzi antywawayi-payi Apitantonisatz. Imawita-paakaro irirori-payi.

12 Yookapaakiro ikotzikiiri aparo-payi irirori, opyaana-kari maranki. Iro kantacha ikotzikiiri Aarón oniyakiri irasi yokapayi yotaniri.

13 Titzimaita inkimisanti Faraón, aikiro ikisosiri-tana-kitzii. Tima mataka ikantzi-takari Pawa.

Iraantsi

14 Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Oshiki ikiso-siritaki Faraón, ti isinitiri ijataji pishininka-payi.

15 Pananinka-sitiri Faraón ijata-manaji irirori nijaaki. Pimonthai-yaari nijaa-thapyaaki pairikakiro pikotzikiiri pyaakariri maranki.

16 Pinkantiri: ‘¡Pinkatharí! Tima ityaanta-witakana Pawa, Iwawani Heber-iiti, nonkaman-timiro iñaani ikantzimi: “Pisinitiri nasitari naaka ijataji otzisi-masiki impinkatha-tajina.” Iro kantacha titzimaita pinkimi awiroka, oshiki pipiyathataka.

17 Irootaki ikantan-takari aajatzi Pawa: “Iroka piyotan-tyaanari naaka Pawa.” Piñaakina nairikakiro nokotzikiiri, irootaki nomposanta-tyaarori nijaa, aritaki ompyaana-kyaaro iraantsi.

18 Ari yapirotakyaa inkami maaroni nijaa-wiri, osityaati nijaa. Tima oshiki impinki-matiro Apitanto-nisatzi aririka irajiitiro.' "

19 Ikantanakiri Pawa yoka Moisés: "Pinkantiri pirintzi Aarón iwaankiro ikotzikiiri tsika otzi-mayitzi nijaa, inkaari, tsika oonka-naayita, tsika iwapithaan-titaro Apitantoniki, tima apirotatyiyaa ompiyaa iraantsi okaratzi tzimayi-tatsiri inchato-naaki aajatzi mapinakiki, maaroni."

20 Tima imatakiro Moisés aajatzi Aarón okaratzi ikantakiriri Pawa. Iñaakakiri Faraón itsipata-kari inampiri-payi, iposan-takaro ikotzikiiri nijaa, apirotaka opyaanakaro iraantsi okaratzi tzimatsiri anta.

21 Apirotaka ikamayitaki maaroni nijaa-wiri, ithonka osityaataki nijaa, ti onkamiihati irrajiro Apitanto-nisatzi. Apirotaka iraantsitaki maaroni nijaa anta Apitantoniki.

22 Iro kantacha imatakiro aajatzi yantyawiyari-tipayi Apitanto-nisatzi okaratzi yantakiri Moisés. Irootaki ikiso-siri-tantari Faraón, ti inkimisanti, tima mataka ikantzi-takari Pawa.

23 Piyaaja irirori Faraón iwankoki, apatziro onimowai-tziri, ti onkantzi-motyaa okaratzi iñaawita-kari.

24 Tima ikiyako-jiitakini othapyaaki nijaa maaroni Apitanto-nisatzi inintzi yayi kitijaari nijaa, irootaki iriri, tima ti onkamiihati irajiro antaraani.

25 Ari maakotaki okaratzi 7 kitaitiri ipyaantakaajarori Pawa iroka nijaa iraantsi.

Mashiropayi

¹ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pijati isaikira Faraón, pinkantiri: ‘Ikantzi Pawa: “Pisinitiri ikaratzi nasitari naaka ijati impinkatha-tajina.

² Airorika pisinita-jiitziri, aritaki nowasankitaan-takyaamiri mashiro-payi maaroni piipatsitiki.

³ Ari intzimaki oshiki mashiro nijaaki, inkyaa-yiti piwankoki, aajatzi tsika pimaapiintzi. Tima inthonka inkyapaaki iwankoki pinampiri-payi, aajatzi iwankoki maaroni pishininka. Ari inkyaa-yitaki pitasi-mintoki, piyowitzitikipayi, maaroni.

⁴ Inthonka yatiita-paakimi mashiro-payi, aajatzi inkimitaa-paakiri maaroni pishininka-payi. Imatakiri pinampiri-payi aajatzi.” ’ ”

⁵ Ipoñaa ikantanakiri Pawa Moisés: “Pinkantiri Aarón iwaankiro ikotzikiiri tsika otzimayitzi nijaa, tsika iwapithaan-taitaro aajatzi. Ari im-poñiyaari mashiro-payi iñiitiri Apitantoniki.”

⁶ Ari iwaanka-nakiro Aarón ikotzikiiri tsika otzimayitzi nijaaki anta Apitantoniki. Tima tonkaapaaki oshiki mashiro, ithonkantapaakaro nampitsi anta Apitantoniki.

⁷ Iro kantacha imatzitakaro antyawiyari-payi, itonkakaaki yantyawiyarin-kakiini irirori oshiki mashiro anta Apitantoniki.

⁸ Irootaki ikaimakaan-tantakariri Faraón impoki Moisés aajatzi Aarón, ikantawakiri: “Pinkowa-kotairi Pawa impyaajiri mashiro-payi ikaratzi oñaasirinka-kinari naaka aajatzi

noshininka-payi. Aritaki nosinitakiri pishininka-payi ijati impomita-jiniri yatsipi-takaani Piwawani.”

⁹ Ari yakanakiri Moisés pinkathari Faraón, ikantziri: “Pinkantina tsika-paiti pinintzi namanako-tajimi awiroka, pinampiri-payi aajatzi pishininka-payi, airo iñaasirinkan-taami mashiro-payi piwankoki, apatziro isaiki nijaaki.”

¹⁰ Ikantzi Faraón: “Onkitaiti-tamanaji.” Ikantzi Moisés: “Aritaki omatakyaa okaratzi pinintakiri, irootaki piyotan-tyaari tikatsi pasini monkara-tyaarini Nowawani.

¹¹ Tima airo itzimanaji mashiro-payi piwankoki, aajatzi iwankoki pinampiri-payi, imatakyaa iwankoki pishininka-payi, apatziro isaikayiti nijaaki.”

¹² Ikanta ipiyaaja Moisés aajatzi Aarón ipoñaajaro iwankoki Faraón. Ari yamananaki Moisés ikowako-tziri Pawa impyaajiri mashiro-payi ikaratzi oñaasirinka-kiriri Faraón.

¹³ Imatakiro Pawa okaratzi inintakiri Moisés. Ithonka ikamanaki mashiro-payi kyaintsiri pankotsiki, piyotain-chari okaankiityiira pankotsi, aajatzi owaantsi-kipayi.

¹⁴ Tima ithonka ipiyota-kaan-taitakiri mashiro ikaratzi kamaintsiri, sitziin-kamasitaki.

¹⁵ Tima tikatsi kantzimo-tana-jyaarini Faraón, kamiitha isaikanaji. Ari yapiita-najiro ikisisiri-tanaji, ti yantiro ikantawi-titariri, mataka okaratzi ikantzi-takari Pawa.

Nitsipayi

¹⁶ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pinkantiri pirintzi Aarón: ‘Piwaankiro

pikotzikiiri, pimposhiro kipatsi-pani, tima irootaki pyaanain-chani tsiito, inthonka iñaitiri maaroni Apitantoniki.’ ” *

¹⁷ Tima imatakiro Aarón okaratzi ikantatkariri. Iwaankakiro ikotzikiiri, iposan-takaro kipatsi-pani, pyaanaka tsiito. Iriitaki oshikitanantsiri maaroni Apitantoniki. Tima ithonka iñaasirinka-paakiri atziri-payi aajatzi ipiraitari-payi.

¹⁸ Ari imawitakaro aajatzi antyawiyari-payi impyiiri tsiito yantyawiyarin-kakiini, titzimaita imatiro. Tima oshiki ikantanaka ini atziri-payi aajatzi ipira-payi.

¹⁹ Ikantawi-takari antyawiyari-payi pinkathari Faraón, ikantziri: “Okaratzi piñaakiri, Pawa kantakaaro.” Titzimaita inkimi Faraón ikantawittitariri, tima mataka okaratzi ikantzi-takari Pawa.

Simpokipayi

²⁰ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pananinka-sitiri onkitaiti-tamanaji Faraón ijata-manaji nijaaki, pinkantiri: ‘Iroka ikantzi Pawa: “Pisinitiri ijataji nasitari naaka impinkathatjina.

²¹ Tima airorika pisinitziri ijati, aritaki nontyaantaki oshiki nasitachani simpoki-payi, iriitaki oñaasirinka-paakimini piwankoki, iwankoki pinampiri-payi aajatzi iwankoki maaroni pishininka-payi. Inthonkairo maaroni iipatsiti tsika inampiyitaro.

²² Airomaita itzimi simpoki-payi Okaakijaariki tsika isaiki Israel-iiti, ikaratzi nasitari naaka.

---

* **8:16** nitsi = tsiito

Tima irootaki piyotan-tyaari naaka Pawa asitarori kipatsi.

23 Tima naaka ookakaa-wintairini maaroni nasitari naaka, ikaratzi pasiwita-kari awiroka. Onkitaiti-tamanaji omatyaa iroka.” ’ ”

24 Tima imatakiro Pawa okaratzi ikantakiri, pokapaaki oshiki simpoki iwankoki Faraón, iwankoki inampiri-payi, aajatzi iwankoki ishininka-payi, ithonkantapaakaro maaroni Apitantoni. Tima ithonka iyaaripiro-tantapaaki yokapayi simpoki.

25 Irootaki ikaiman-takariri Faraón yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Kantatsi pijati pimpomi-tajiniri patsipi-takaani Piawani, iro kantacha airo pawishiro tsika owiraa nampitsi.”

26 Ari ikantzi Moisés: “Ti onimotina pikantanari, tima piwinkani onatzii aririka nompomitiñiri Nowawani. Aririka nomatakiro iwinkani Apitanto-nisatzi, aritaki iwa-wintakinaro.

27 Ontzimatyii nojajiitini, tima onkarati mawa kitaitiri naniiti otzisi-masiki, nompomitiñiri natsipi-takaani Nowawani, nantajiro okaratzi ikantanari irirori.”

28 Ikantzi Faraón: “Aritaki nosinitakimi pijati pimpomi-tajiniri patsipi-takaani Piawani anta otzisi-masiki, airomaita pijapirotzi intaina. Pamankotina aajatzi naaka.”

29 Ikantzi Moisés: “¡Pinkathari! Aririka nositowanaji nokinkitha-waitakayimi, aritaki nonkowa-kotakiri Pawa impyaajiri onkitaiti-tamanaji yokapayi nasiyita-chari simpoki ikaratzi oñaasirinka-kimiri awiroka, pinampiri-payi aajatzi pishininka-payi. Onkaminthia

airo papiitziro pamatawitina, pinthañiyaari noshininka-payi ijati impomita-jiniri yatsipi-takaani Nowawani.”

³⁰ Ari isitowanaji Moisés ikinkitha-waitakairi iwankoki Faraón, yamanairi Pawa.

³¹ Imatakiro Pawa okaratzi ikowakiri Moisés. Pyaanaja simpoki-payi ikaratzi oñaasirinka-kiriri Faraón, inampiri-payi aajatzí maaroni ishininka-payi, tikatsi aparoni tzimaaran-tanaintsini.

³² Iro kantacha Faraón, yapiita-najiro ikisosiri-waitzi, ti inkimisanti ikantai-tziriri, ti isinitiri ijataji Israel-iiti.

9

Imantsiyari ipiraitaripayi

¹ Ikanta Pawa yapiitajiri Moisés ikantairi: “Pijati piñiri pinkathari Faraón, pinkantiri: ‘Ikantzi Pawa, Iwawani Heber-iiti: “Pisinitiri ikaratzi nasitari naaka, ijati impinkatha-taina.

² Tima airorika pisinitziri ijataji, irojatzi-rika pinthañiyaari,

³ aritaki nowasankitaan-takyaamiro kowiinkapirotatsiri mantsiya-rintsi, irootaki apirota-jirini ikaratzi pipiratari piwaniki, ikyakoi-taripayi, maaroni. *

⁴ Iriima ipira-payi Israel-iiti, airo ikamaraantzi aparoni. Tima nonasita-jyaari ikaratzi yasitari Israel-iiti, aajatzí irasi Apitantoni-satzi.” ”

---

* **9:3** pipiratari = vaca-payi, oisha-payi; ikyakoi-taripayi = caballos, asnos, camellos

5 Ari yookotaki Pawa kitaitiri, ikantaki: “Onkitaiti-tamanaji nomatiro okaratzi nokantakiri.”

6 Okanta okitaiti-tamanaji, imatakiro Pawa okaratzi ikantakiri. Yapirotaka ikamaki ipirapayi Apitanto-nisatzi, iriima irasi Israel-iiti ti inkami aparoni.

7 Ari isampita-kowin-takiri Faraón ipira-payi Israel-iiti, ikimatzzii ikantaitzi: “Ti inkami aparoni.” Iro kantacha Faraón, aikiro ikiso-siri-tanakitzii, ti isinitiri ijataji Israel-iiti.

pathaarontsi

8 Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés aajatzi Aarón, ikantziri: “Pawijiiti pakoki samampo, iri Moisés ñaakairini Faraón yooka-wanitiro jinoki.

9 Irootaki oshikita-naantsini iroka samampo maaroni Apitantoniki. Irootaki pathaakaa-yitirini maaroni Apitanto-nisatzi aajatzi ipiraitari-payi.”

10 Imatakiro Aarón aajatzi Moisés, yaanaki osamampoti paamari, jataki isaikira Faraón. Yooka-wani-takiro Moisés samampo jinoki. Irootaki opoñaan-tanakari ipathaa-waiyi-tanaki maaroni atziri-payi aajatzi ikimita-nakari ipiraitari-payi.

11 Ti imatanajiro antyawiyari-payi imatiro yan takiri Moisés, tima ithonka ipathaa-waiyi-tanaki irirori, ikimita-nakari tsika ikantayi-tanaka maaroni Apitanto-nisatzi.

12 Iro kantacha, ikantakaaro Pawa aikiro ikiso-siri-tatzii Faraón, ti ininti inkimiro ikantai-tziriri, monkarataka ikantzi-takariri Pawa pairani Moisés.

Jiriniki

¹³ Ipoñaa yapiitajiri Pawa ikantairi Moisés: “Pananinki onkitaiti-tamanaji piñiiri Faraón, pinkantiri: ‘Ikantzi Pawa, Iwawani Heber-iti: “Pisinitiri ijataji ikaratzi nasitari naaka, impinkatha-tajina.

¹⁴ Tima nontyaan-katyii iroñaaka oshiki mantsiya-rintsi patsipi-tyaari awiroka, pinampiri-payi, aajatzi maaroni pishininka-payi. Irootaki piyotan-tyaari tikatsi pasini kimityaanani naaka aka kipatsiki.

¹⁵ Tima iroñaaka nowasankitaan-tyaamiro awiroka mantsiya-rintsi, aajatzi nonkimitaakiri maaroni pishininka-payi, tima kamaityaantsi pinkan-tajyaa aka kipatsiki.

¹⁶ Omapiro-tatyaa, tima naaka kantakaaro pañaayiti, irootaki iyotantai-tyaanari otzimimotana naaka nosintsinka, ari onkantyaa inkinkithata-koitan-tajyaanari naaka maaroni kipatsiki. †

¹⁷ Tima ari piñaawi-takaro kantain-chari, aikiro pithañaa-tyaari ikaratzi nasitari naaka, ti pisinitiri ijayitaji

¹⁸ Tima onkitaiti-tamanaji, onkimityaaro iroñaaka iwiraaka ooryaatsiri, ari piñaakiro omparyii jiriniki, ti iñaitiro pairani aka Apitantoniki kimityaaroni iroka, omapokakimi iroñaaka.

¹⁹ Ontzimatyii pintyaanti aajatirini pipira-payi, aajatzi maaroni tzimatsiri piwaniki. Timaririka omparyaa-paaki jiriniki, onthonka owa-maapaakiri atziri-payi, aajatzi ipiraitari-payi

---

† 9:16 Wairontsi

kaari saikatsini pankotsiki.” ’ ”

20 Tima tzimatsi aparo-payi inampiri Faraón pinkatha-tana-kiriri Pawa ikimakiro ikantakiri, yamayitajiri impiratani aajatzi ipira-payi iwankoki.

21 Iriima ikaratzi piyatha-tarori iñaani Pawa, ti yamajiri iwankoki impiratani aajatzi ipira-payi.

22 Ari yapiitajiri Pawa ikantajiri Moisés: “Piwaanka-wakotyaa inkitiki, omparyiita Apitantoniki jiriniki, apirotiri atziri, ipira-payi aa-jatzi maaroni iwankiri Apitanto-nisatzi.”

23 Ari itzinaa-wako-tanaka Moisés inkitiki yairikapiro ikotzikiiri, ikantakaakaro Pawa ookathatya. Ithonka ojiriniki-tanaki maaroni Apitantoniki. ‡

24 Tima matanaka ojiriniki-tanaki, okonowakaro jiriniki ookatha-rontsi. Omaapiro okowiinkataki, ti iñaapiin-taitiro pairani Apitantoniki siyaaroni iroka. §

25 Tima ithonka owaaripiro-tapaakiro jiriniki iipatsiti Apitanto-nisatzi. Omatakiri maaroni atziri-payi, aajatzi ipiraitari-payi. Omatakiro owaaripiro-takiro pankirin-tsipayi shookatsiri owaantsiki, ochiworyaa-yitanakiro inchato-payi tzimatsiri nampitsiki.

26 Irooma anta Okaakijaariki tsika inampiji-itaro Israel-iiti, ti iñaitiro omparyii jiriniki.

27 Ari ikaimakaan-tajiri Faraón yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantairi: “Nokaaripirotaki naaka. Tima kamiithari inatzi irirori Pawa. Irooma

‡ 9:23 ookathatya = paryaapaaki paamari
ookatha-rontsi = paamari

naaka aajatzi maaroni nonampina-payi, kaari-pirori nonajiitzini.

²⁸ Pamaniri Pawa onkarata-jiita ookatharontsi, aajatzi jiriniki. Aritaki nosinitakimi pijayitaji, airo nothañaa-naami.”

²⁹ Ari yakanaki Moisés ikantanakiri: “Aririka noñaakiro nojapitha-tajiro pinampi, ari nowaanka-wako-tasi-tajaari Pawa namanajiri. Aritaki onkarata-paaki ookathataka aajatzi jiriniki, irootaki piyotan-tyaari irasi Pawa onatzii iroka kipatsi.

³⁰ Iro kantacha noyotzi naaka, tikiramaita pimpinkathatiri awiroka Pawa, ari ikimita-kari aajatzi pinampiri-payi.”

³¹ Tima apriotaka okamaki pankirintsi okaratzi paiki-ryaawi-tainchari, okaratzi aajatzi tyakiwi-tainchari. *

³² Iro kantacha, titzimaita onkamayiti okaratzi osamani-yitatsiri oshooka-yitzi. †

³³ Ikanta ijataki Moisés ikinkitha-waitakairi iwankoki Faraón, itzinaa-wako-tanaja yamanairi Pawa. Awisain-katanaki jiriniki, ti omparyaanaji inkani, ti ookatha-tanajyaa.

³⁴ Ikanta iñaakiro Faraón ti omparyaanaji inkani, awisanaki jiriniki, ti ookatha-tanajyaa, ari ikaaripiro-tanaji aajatzi. Tima yapiita-najiro ikiso-siri-tanaji, ari ikimitzi-tanaari inampiri-payi.

³⁵ Antaro ikiso-siri-waitanaji Faraón, ti isinitiri ijataji Israel-iiti. Tima omonkarataka ikantakiriri

* **9:31** powainka-ryaawi-tainchari = cebada; tyakiwi-tainchari = lino   † **9:32** osamani-yitatsiri oshooka-yitzi = trigo, centeno

Pawa pairani Moisés.

10

Tsitsiripayi

¹ Ipoñaa yapiitajiri Pawa ikantairi Moisés: “Pijati piñiiri Faraón, tima naaka kantakaari ikiso-siri-waitantari irirori aajatzi inampiri-payi, irootaki iñaantai-tyaarori kaari iñaapiintaitzi.

² Irootaki pinkaman-tairiri pitomi-payi aajatzi picharini-payi onkarati nantayi-tajiri Apitantoniki, tima noñaaka-yitajiri kaari iñaapiintaitzi. Ari piyoyitajiri awirokaiti naakataki Pawa.”

³ Ari ijatanaki Moisés aajatzi Aarón iñiiri Faraón, ikantapaakiri: “Iroka ikantzi Pawa, Iwawani Heber-iiti: ‘¿Tsika-paitima piwashaantiro pikiso-siri-yitzi? Pisinitiri ijataji ikaratzi nasitari naaka, impinkatha-tajina.

⁴ Aikiro-rika pinthañaatyiiyaari, ari namaki naaka onkitaiti-tamanaji oshiki tsitsiri pinampiki.

⁵ Yanaapaakiro kipatsi, airo okaankitaji kapichiini. Yapirota-paakiro iyaaro tzimaraantanaintsiri owamairomi jiriniki, inthonkapaaakiro iyaaro okaratzi shookatsiri inchato-payi.

⁶ Impiyota-paakyaa piwankoki, ari inkimitakyaa iwankoki pinampiri-payi, aajatzi maaroni iwankoki Apitanto-nisatzi. Iñiitajiro kaari iñaayitzi pairani asitamiri aajatzi picharini-payi.’” Ithonkakiro ikinkitha-waitakairi Faraón, piyanaka.

⁷ Ikantanakiri inampiri-payi Faraón: “¡Pinkatharí! ¿Tsika-paitima inkaratiro yasaryii-matai yoka atziri? Pisinitiri ijataji ishininka-payi, impinkatha-tairi Iwawani. ¿Tima piñiiro iyaaripiro-taitakiro anampi Apitantoni?”

⁸ Ari yapiitakiro Faraón ikaimakaan-tziri Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Pijati pimpinkathatiri Piwawani. Iro kantacha nonintzi pinkantina tsika-rika itzimi jatatsini.”

⁹ Ikantzi Moisés: “Nonthonkyaa maaroni noja-jiiti: iiutsi-payi aajatzi antari-konapayi, notomi-payi aajatzi nosinto-payi. Ari naanajiri maaroni nopira-payi. Tima antaro onkantyaa noimosirinkajiri Nowawani.” *

¹⁰ Ikantzi Faraón: “Tima ti omañaa pinintzi pantiro kaari-pirori. ¿Pisiyakaantzi ari nosintakimi pijataji, ari paayita-najiri aajatzi piinchaanitipayi? Omawitakyaa intsipa-tyaami Pawa awirokaiti.

¹¹ Airo omata pinintziri. Pijajiiti awiroka antari-payi, pimpinkathatiri Pawa, tima irootaki pikowajii-takiri.” Yoipyakiri Faraón ti ininti iñiiri.

¹² Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Piwaanka-wako-tajyaa tsika osaiki Apitantoni, tima namatyii oshiki tsitsiri, yapirotiro pankir-intsi tzimaraan-tanaintsiri kaari owamaanaki jiriniki.”

¹³ Ari iwaanka-wako-tanaka Moisés tsika osaiki Apitantoni yairikakiro ikotzikiiri, ikan-takaakaro Pawa otampyaataki kitaiti aajatzi tsite-tini. Okanta okitaiti-tamanaji, iñiitatzii oshiki

---

* ^{10:9} nopira-payi = oisha-payi, vaca-payi

tsitsiri amakiri tampyaa kinapain-tsiri isitowa-piintzi ooryaatsiri.

¹⁴ Tima piyotapaaka tsitsiri-payi Apitantoniki. Ti ontzimaji tsika onkaankiti kapichiini. Omaapiro ishikita-paaki, ti iñaitiri pairani, airo iñiitaji apaata aajatzi.

¹⁵ Ithonka yanaapaakiro maaroni nampitsi, tsitininipiriniki ikantapaaka kipatsiki. Ithonka iwapaakaro pankirintsi, maaroni okithoki-payi inchato okaratzi tzimaraan-tanaintsiri kaari owa-mai jiriniki. Ithonka yapirotakiro, ti iñaitaji Apitantoniki tsika onatsiryaati inchatosi, omataka owaantsiki aajatzi antami-masiki.

¹⁶ Ari isintsi-tanaki Faraón ikaimakaan-takiri Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Nokaaripirotzimo-takiri Piyawani, ari nokimitzi-takamiri aajatzi awiroka.

¹⁷ Iro kantacha, nonintzi pimpyaako-tajinaro nantzimo-takimiri, airo napiitajiro. Pinkowakotiri Pawa, impyaajiri nowankoki naaka yokapayi wamaan-taniri.”

¹⁸ Ikanta isitowanaji Moisés iwankoki Faraón ikinkitha-waitakairi, yamanajiri Pawa.

¹⁹ Ari ikantakaakaro Pawa ontampyaati sintsiini okinapaakiro ikyaapiintzi ooryaatsiri, ithonka aanakiri tsitsiri-payi ookakiri Inkaariki Kiraankaaro. Ti iñitanaji tsitsiri maaroni nampitsiki Apitantoniki.

²⁰ Iro kantacha Pawa, aikiro ikiso-siri-takaatziri Faraón, ti isinitiri ijataji Israel-iiti.

Tsitinikiri

²¹ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pintzinaa-wakotí inkitiki, ontsitinikiti maaroni

Apitantoniki, tima tontakyaa onkantyaa tsitinkiri kantacha yantaitiro.”

²² Ari itzinaa-wako-tanaka Moisés inkitiki, tima mawa kitaitiri otsitinikitaki maaroni Apitantoniki.

²³ Tima tikatsi matajironi iñiiri ishininka, okaratzi mawa kitaitiri ti onkanti yaniiwai-taiti tsika-rikapayi. Iriima Israel-iiti kitainka ikan-takoyita iwankoki irirori-payi.

²⁴ Ari yapiita-najiro Faraón ikaimakaantakiri Moisés, ikantakiri: “Pijati iroñaaka pimpinkatha-tairi Pawa, paanakiri pitomi-payi. Apatziro pookanakiri pipira-payi.” †

²⁵ Ikantzi Moisés: “Awiroka opawakinani ipiraitari nompomitiri, irijatzi kachaaryiinkatatsini nompomi-tiniri Pawa.

²⁶ Tima ontzimatyii naanajiri ikaratzi noperatari naaka. Airo nookanaji aparoni, iriitaki noimosirinkan-tapiintariri Nowawani. Tima airorika nayiri, ti noyoti ompaityaa noimosirinkan-tyaariri Pawa aririka nariitakyaas tsika nosiritaro.”

²⁷ Tima iriitaki Pawa kantakaakaro ikiso-siritantari Faraón, ti isinitiri ijayitaji.

²⁸ Ikantanakiri Faraón yoka Moisés: “¡Pijati! Ti noninti pimpiyi piñiina. Aririka napiitakiro noñiimi, aritaki pinkamaki.”

²⁹ Ikantzi Moisés: “¡Kamiitha pikantakiri! Airo napiitajiro noñiimi.”

11

---

† **10:24** pipira-payi = oisha-payi, vaca-payi

Inkami yantaritipayi itomi Apitantonisatzi

¹ Ipoñaa yapiitajiri Pawa ikantairi Moisés: “Naaka kantakaan-tironi iñaantyaarori pinkathari pasini kowiinkari, irojatzi iñiiri maaroni Apitanto-nisatzi. Aririka iñaakiro inkowiinka-tako-tanaki Faraón, aritaki isinitajimi pijataji. Iriitaki Faraón sintsiwintimini pijatantajaari.

² Pinkantiri pishininka-payi inkampitiri pinatachari isaika-nampi-tziri, ari onkimitzi-tyaari kooya-payi onkampitiro osaika-nampi-tziri ompayita-wajiro iwitsikai-tziri kiriki, ooro.”

³ Ikantakaakari Pawa Apitanto-nisatzi impasita-wajyaari Israel-iiti. Ari ikimitzi-taikari aajatzi Moisés, ikimita-kaitakari iriipirori. Oshiki ipinkatha-takiri inampiri-payi Faraón aajatzi maaroni atziripayi.

⁴ Ari ikinkitha-waitakaakiri Moisés pinkathari Faraón, ikantakiri: “Pinkimi ikantzi Pawa: ‘Aririka oniyankiityaa-paaki tsitiniri, ari nani-itiro maaroni nampitsi Apitantoni.

⁵ Tima inthonka inkami yantari-tipayi itomi Apitanto-nisatzi, imatzityaa yantariti iwaiyani Faraón, okantawitaka iriipirori isaikawitaka iwinkatha-rimintoki. Imatzityaa yantariti iwaiyani asinonkainkari otzikataari tononka-waitatsiri. Ari inkami-takyaa yantariti iwaiyani ipira-payi.

⁶ Tima akiwainka inkantaityaa yirajiityaa Apitantoniki, ti iñiitiro pairani kimityaaroni, airo apiitaja aajatzi apaata.

⁷ Iro kantacha, tikatsi maimani-tirini Israel-iiti, airo itzimi otsitzi tharotirini. Irootaki piyotan-

tyaari iyotziri Pawa Apitanto-nisatzi, iyotzitari Israel-iiti ikaratzi yasitari irirori.

⁸ Ari impokanaki pinampiri-payi iñiina, intyirowa-paaki, inkanti: ‘Pijataji awiroka, paanajiri pishininka-payi ikaratzi pitsipa-takari.’ Aririka onkarataki awisatsini, aripaiti nojataji.” Tima antaro ikisanaka Moisés isitowanaji ikinkitha-waitakairira Faraón.

⁹ Ipoñaa yapiitakiro Pawa ikantziri Moisés: “Oshiki inthainkimi Faraón, irootaki kantakaantironi iñaantyaarori okaratzi kaari iñaapiintaitzi pairani Apitantoniki.”

¹⁰ Imatakiro Moisés aajatzi Aarón, tima iñaakayi-takiri Faraón kaari iñaapiintzi. Iriitaki Pawa kantakaaro ikiso-siri-tantanaari Faraón. Ti isinitiri ijataji Israel-iiti isaikakira inampiki.

12

Anankoryaantsi

¹ Ikanta Pawa iñaanatairi Moisés aajatzi Aarón anta Apitantoniki, ikantajiri:

² “Iriipirori inatyii yoka kasiri, iriitaki itapiintajyaaroni kasiri osarintsiki. *

³ Pinkinkitha-waitakairi maaroni Israel-iiti, pinkantiri: ‘Aririka ariityaa kitaitiri 10 yoka kasiri, ari piyositiiri aparoni pipira iwankoitiki aparo-payi pishininkapayi awiroka. †

---

* **12:2** itapiin-tajyaaroni kasiri osarintsiki = ithonki-matapaaro kasiri marzo yitanta-najyaarori kasiri abril.   † **12:3** pipira = oisha = cordero

4 Tirika pishikiti piwankoki pinthonkantyaariri piyaari pipira, kantatsi pinkaimiri saikanampitzimiri, pantityaari pipira, iriitaki iyaari ikaratzi isaikajiitzi irirori iwankoki.

5 Tima kamiitha inkantyaa yoka pipira, sirampari inatyii ontzimi aparoni isarintsiti. ‡

6 Ari isaikawaki yoka pipira irojatzti kitaitiri 14 yoka kasiri. Iriitaki piwamaa-yitiri aririka ontsitiniityaanaki aparo-payi piwankoki.

7 Payiro iriraani, pimpotho-tantyaaro apitiro otzinkami-panki aajatzi okonompi-panki pasitakoro tsika piwayityaari pipira.

8 Tima tsitiniriki piyaari pintasi-takiri, patantyaari kaari iwaitai-tziri siñakairori, aajatzi inchasi kipishitatsiri. §

9 Airo piwari naakirari, aajatzi pinkimi-tajiri kotsirintsi, apatziro piyaari tasirintsi. Tima kantatsi piyaaro aajatzi okaratzi tzimantayitariri inthompointa imotyaaki.

10 Pinthon-katiri piyaari, airo piwapithaan-tari piyaari onkitaiti-tamanaji. Aririka intzima-raantapaaki kapichiini, pintayiri.

11 Iroka pinkantyaa piyaari. Piwathakityaa, airo panii-kontatasita, pairikiro pikotzikiri, sintsipayini piyaa. Tima iroka kitaitiri am-paitajiro “Anankoryaantsi,” irasi Pawa.

12 Tima iroñaaka tsitiniri nonkinanaki maaroni nampitsi Apitantoniki, ari nowamaakiri maaroni yantariti iwaiyani Apitantoni-satzi, aajatzi yantariti itomi-payi ipira-payi. Tima Pawa nonatzii naaka. Aritaki nowasankitaa-nakiniri

---

‡ **12:5** pipira = oisha inatyii, tirika cabra. § **12:8** patantyaari = pan

iwawa-niroti Apitantoni-satzi.

13 Tima irootaki iraantsi noyotan-tapaa-kyaarori piwanko tsika pisai-ka-yitzi awiroka. Aririka noñaapaakiro ompotho-takyaa iraantsi piwanko, nanankoryaa-nakiro. Airo piñiiro mantsiyarintsi wamaantatsiri yatsipi-tyaari Apitanonisatzi. *

14 Tima irootaki pinkinkithasiri-tapiin-tajiri iroka kitaitiri, antaro poimosirinkajiro pisirita-jyaari Pawa. Irootaki imatajiri inkarati pincharini-tajyaari. Irasi iwiro yoimosirinkajiro.

15 Tima onkarati 7 kitaitiri piwapiin-tyaaro yatantaitari. Pookayitiro piwankoki okaratzi siñakairori itana-karori kitaitiri. Tzimatsi-rika atziri owakyaaroni siñatsiri yatantaitari itana-karori kitaitiri irojatzi omonkara-tantakya 7 kitaitiri, airo isinitai-tziri intsipa-tajyaari ishininka, yookaitakiri. †

16 Tima papatowintajyaana pimpinkathataina itana-karori kitaitiri. Ari pinkimi-tajirori aajatzi aririka omonkara-tapaakyaa 7 kitaitiri. Tikatsi antawai-tatsini, apatziro inkotsiti iyaari.

17 Poimosirinkajiro iroka kitaitiri iwantai-takarori yatantaitari kaari iwaitai-tziri siñakairori, tima irootaki kitaitiri naantaamiri pisai-ka-witaka Apitanoniki. Ontzimatyii

* **12:13** Kantako-tachari aka “nanankoryaa-nakiro” iriitaki ñaawaitatsi Pawa, tima yanankoryaa-tyiilo iwanko-payi Israel-iti. Ari okanta iwawisa-a-kotan-taariri ikaratzi saikatsiri pairani, itasonka-wintajiri. Tima Pawa aajatzi Imaninkariti, aririka yanankorya pankotsi, itasonka-winta-tziiro, airo iñaitziro mantsiyarintsi inkimaatsi-taityaari. Ti osiyaaro aririka yanankoryaanti siritsi. † **12:15** yatantaitari = pan

piyomitaajiri inkarati pincharini-tajyaari, irasi iwiro yoimosirinkajiro irirori nokantakiri.

18 Piwapiin-tajyaaro yatantaitari kaari iwaitaitziri siñakairori kitaitiri 14 irojatzi kitaitiri 21 aririka yitana-kyaaro owakirariki osarintsi.

19 Tima airo otzimawaitzi kapichiini siñakairori yatantaitari piwankoki, irojatzi omonkara-tantakyaari 7 kitaitiri. Tzimatsi-rika owakota-kyaaroni siñakairori, airo inintaitajiri pinampiki, yookaitakiri. Onkanta-wityaa Israel-iiti inatyii, pasini-satzi-rika saikimo-tzimir, ontzimatyii yookaitiri.

20 Tima tsika-rika pinampi-yitajyaaro awiroka, airo piwako-waitaro siñakairori yatantaitari.’”

21 Ari yapatotakiri Moisés maaroni antarikona-payi Israel-iiti, ikantakiri: “Pijati piyosiiyiti pipira piwamairi piwankoki, iriitaki oimosirinkyaa kitaitiriki ‘Anankoryaantsi.’ ‡

22 Payi inchasi, pashitan-tyaaro iriraani pipira piwako-takiri, pimpotho-tantakyaaro apitiro otzinkami-panki aajatzi okonompi-panki pasitakoro. Aritaki pisaiyawaki piwankoki, airo pisitowa-waitzi irojatzi osaikira. §

23 Tima inkinatyii Pawa iwamaanakiri yantariti iwaiyani Apitantoni-satzi. Aririka iñaapaakiro iraantsi pipotho-takiro apitiro otzinkami-panki aajatzi okonompi-panki pasitakoro, ari yawisanakiro piwanko-payi. Airo isinitziri Pawa inkyaa-pankotimi apirotan-tatsiri.

24 Poimosirinka-piintajiro awiroka nokantakimiri, irasi iwiro aajatzi inkarati

‡ **12:21** pipira = oisha = cordero   § **12:22** inchasi = hisopo

pincharini-tajyaari yoimosirinka-yitajiro irirori.

²⁵ Aririka pariitajyaa kipatsi-kinta ikasiyakaakimiri Pawa, irojatzi poimosirinki-tajyaari aajatzi anta.

²⁶ Aririka isampitajimi inkarati pincharini-tajyaari, inkantimi: ‘Ipaitama siyakaa-wintachari iroka oimosirinkaantsi?’

²⁷ Iroka pinkanti awirokaiti: ‘Ari yatsipi-takaitari ipiraitari yoimosirinkaitariri Pawa kitaitiriki Anankoryaantsi. Tima yanankoryaakiro pairani Pawa iwanko-payi ashininka Israel-iiti isaikan-tawitakari Apitantoniki, tima iwa-maanakiri yantariti iwaiyani-payi Apitantonisatzi, irima ashininka-payi arokaiti ti iwa-maanakiri.’ ”

Ari ityirowanaka Israel-iiti ipinkatha-tanakiri Pawa.

²⁸ Ikanta ijajiitaji Israel-iiti, imatakiro okaratzi ikantakiriri Pawa yoka Moisés aajatzi Aarón.

Ikamaki yantariti iwaiyanipayi

²⁹ Okanta niyaankiiti tsitiniri, ithonka iwamaakiri Pawa yantariti iwaiyani Apitantonisatzi. Yitanakari yantariti iwaiyani pinkathari Faraón, imatzitakari yantariti iwaiyani yasitakoi-tziri. Ari ikimitaakiri itarori owaiyani ipira-payi.

³⁰ Ikanta isaakitanaki tsitiniriki Faraón, maaroni inampiri-payi, aajatzi Apitantonisatzi, antaro okantaka iraantsi. Tima maaroni iwankoki ikamayitaki yantariti iwaiyani-payi.

³¹ Ari ikaimakaan-takiri Faraón tsitini-paiti Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Pijataji, ti noninti pisaiki-motajina, paanajiri maaroni

pishininka Israel-iiti, pimpinkathatiri Pawa, tima irootaki pikanta-piintakinari.

³² Paanajiri maaroni pipira-payi. Pimatiro pinintapiin-takiri pantiri. Pijatana-kiita. Pamanako-wintajina aajatzi naaka.” *

³³ Tima isinchinka-thatanakiri Apitantoni-satzi isintsi-tantyaari ijataji Israel-iiti, ikantziri: “¡Pijatanaki sintsiini! Ti noninti napirotyaa nonkami.”

³⁴ Ari yaanakiro Israel-iiti opatha yatanta-jiitancari kaari ikonowaitzi siñakairori, iponatan-tanakaro imanthaki, yanatanakiro.

³⁵ Imatakiro Israel-iiti okaratzti ikantakiriri Moisés, ikamita-nakiri Apitantoni-satzi ikaratzti iwitsikai-tziri kiriiki, ooro, aajatzi kithaarintsi.

³⁶ Iriitaki Pawa kantakaakari Apitantoni-satzi ipasitan-tawaariri Israel-iiti, ipayita-wajiri okaratzti inintziri. Ari ikantakirori Israel-iiti yaapithatan-tanaariri Apitantoni-satzi iwaararo.

Isitowayitai Israel-iiti Apitantoniki

³⁷ Ari ijajiitaji Israel-iiti ipoñaanakaro Ito-myaani Ooryaatsiri ijajiitiro Pankojaaki. Tima iyosiityaa antari-payi, ikarajiitzi 600,000 atziri. Ti iyoitiro tsika okaratzti kooya-payi aajatzi iintsi-payi.

³⁸ Ti apatziro iyosiityaa Israel-iiti ijajiitaji, ikonowa-nakari nasiyita-chari atziri kaari ishininkayita. Tima yaayitanaji oshiki ipiraitari-payi. †

---

* **12:32** pipira-payi = poishati, pivacati   † **12:38** ipiraitari-payi = oisha-payi, vacapayi

39 Tima sintsiini imisitowakiri inampiki Apitantoni-satzi, ti inkonowa-nakiro siñakairori opatha yatantaitari, ti inkotsi-tanaki iwariti, apatziro itasitanaki yatantaitari.

40 Tima okaratzti 430 osarintsi isaikaki Israel-iiti anta Apitantoniki.

41 Aripaiti isitowa-jiitaji maaroni iwayiri-takaani Pawa isaikawitaka anta Apitantoniki omonkara-tapaaka 430 osarintsi.

42 Aamaako-winta iwakiri Pawa tsitiniriki Israel-iiti, tima aritaki imisitowajiri isaikawitakara Apitantoniki. Irootaki yaamaakowintantajyaariri Pawa iroka tsitiniriki Israel-iiti, irotjatzi imaitajiri inkarati incharini-tajyaari.

13

Yasitari Pawa yantaritipayi iwaiyaní Israel-iiti

1 Ikanta yapiitajiro Pawa iñaanatairi Moisés, ikantziri:

2 “Pasita-kaiyaanari yantariti-payi iwaiyan-taitani. Tima maaroni ojiwatani owaiyaní pishininka-payi Israel-iiti, aajatzi asi ipiraitari-payi, nasi inayitatzii yokapayi.”

3 Ari yapiitajiro Moisés ikantairi ishininka-payi Israel-iiti, ikantziri: “¡Noshininkait! Pinkinkithasiri-tajiro kitaitiri pisitowan-taari Apitantoniki, tsika Impira-witaitakami. Tima isintsinka Pawa imisitowan-taami. Irootaki airo piwantajaro ikonowai-tziro siñakairori yatantaitari.

4 Timo yoka kasiri ipaitai-tziri “Iiriki”, iriitaki pisitowan-tayitajyaari. *

---

* **13:4** Iiriki = Abib

⁵ Iriitaki yoka kasiri poimosirinkan-tajyaari apaata aririka paajiro inampitsiti Owintini-satzi, Tharowan-taarini-satzi, Tonkaarisatzi, Thaanti-winisatzi, aajatzi Kayaawinisatzi. Tima irootaki ikasiya-kaakiriri Pawa pairani acharinini pasita-jyaaro. Ari oshookapaji anta oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari. †

⁶ Tima onkarati 7 kitaitiri piwajyaaro yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Iro kantacha aririka omonkara-tapaakyaa 7-tatsini kitaitiri, poimosirinkajiri Pawa. ‡

⁷ Tima onkarati 7 kitaitiri iwaityaaro yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Airo otzimawaitzi kapichiini pinampiki opatha ikonowitzirori siñakairori.

⁸ Ontzimatyii pinkaman-tajiri apaata pitomi, pinkantairi: ‘Opoñaantari aimosirinkiro iroka kitaitiri, tima tzimatsi yantzimota-kinari pairani Pawa nositowan-taari nosaika-witaka Apitan-toniki.’

⁹ Pinkimi-takaan-tajiro iroka ñaantsi pinkinta-kotyaaromi pakoki aajatzi pitamakoki. Pinkinkitha-kotajiro iyotakaa-jimiri Pawa, tima isintsinka Pawa yaantaamiri pairani pisaika-witaka Apitan-toniki.

¹⁰ Ontzimatyii pamitajyaaro poimosirinkajiro osarintsiki-payi aririka omonkara-tapajyaa.

¹¹ Ari yariita-kaajyaami Pawa iipatsitiki Owintini-satzi, tsika otzimi ikasiya-kaakimiri

† **13:5** Ikantai-tziri aka “tsika oshookapaji anta oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari.” Tima irootaki osiyarori ikantaitzi “itzimapaji oshiki pitsi aajatzi owaaki thomitsi, okimiwai-tapaja ositowaa-tapaji nijaa.” ‡ **13:6** yatantaitari = pan

awiroka aajatzi picharinini. Aririka yasitakaajyaamiro awiroka,

¹² pasita-kaajyaari awirokapayi Pawa maaroni ijiwaitziri iwaiyan-taitani. Ari pinkimi-tajiriri sirampari ojiwatziri owaiyani pipira-payi, tima iriitaki Pawa asitari.

¹³ Iriima ojiwatziri owaiyani pipira ikyaakoitari, pimpoyii-tantyaari yanini pipira kaari ipinkaitzi. Airorika itzimi pimpoyii-tantyaariri, pinkatzikiri. Ari pinkimi-tajiriri aajatzi iwaiyani inkarati pincharini-tajyaari, pimpoyii-tantyaari yanini pipira iwaitari. §

¹⁴ Aririka isampitimi piwaiyani, inkantimi: 'Ipaita kantakota-chari iroka?', pinkantiri awiroka: 'Irootaki kantakotacha isintsinka Pawa imisitowan-tairi asaikawita Apitantoniki, impira-waitajai.

¹⁵ Okantakaakaro ikiso-siri-waitaki pinkathari Faraón, ti isinitina nojataji, irootaki iwamaantakariri Pawa yantariti iwaiyani Apitantonisatzi, ari ikimitaa-kiniri aajatzi ojiwatziri owaiyani ipira-payi. Irootaki nopomitan-taaniriri Pawa sirampari ojiwatziri owaiyani nopira. Ari nokimita-jiriri itarori iwaiyani notomi-payi.

¹⁶ Pinkimi-takaan-tajiro awiroka pinkintakotatyiiyaromi ñaantsi pakoki aajatzi pitamakoki, tima sintsikanta Pawa yamantairi pairani asaikawitaka Apitantoniki.' "

Minkori aajatzi paamari

---

§ **13:13** ikyaakoitari = mora = asno; iwaitari = oisha

17 Ikanta isinitajiri pairani Faraón ijataji Israel-iiti, ti inkinakaa-najiri Pawa iipatsitiki Kinawai-taniriiti, ari ithakiryaapiintaitziro. Tima inkanta-kitzii Pawa: “Aririka iñaakiro Israel-iiti manataantsi-payi, ari inintanaji impiyanajiro Apitantoniki.”

18 Irootaki itapota-kaantakariri Pawa otzisi-masiki irojatzi Ínkaariki Kiraankaaro. Tima owitsikyaa ikantajiitaka Israel-iiti iwayirityaa isitowan-taari Apitantoniki.

19 Tima yamajiro Moisés itonki-poroki José, irootaki inintakiri pairani José, Ikantaki: “Aririka inisironka-tajimi apaata Pawa, nonintzi pinkantina kamiithaini, paana-jinaro apaata notonki-poroki.”

20 Ikanta yawisanaki Israel-iiti isaikawi-tapaaka Pankoshaaki, ariijiitaka Shiwamin-taaki tsika itanakaro otonkaaro otzisi-masi. Ari imajiita-paaki.

21 Iriitaki Pawa jiwatapiin-takiriri. Tima iñiilo okantasamata kitaipaiti minkori, iyotzi ari inkinajiiti. Irooma tsitini-paiti opaamatzi minkori, irootaki okoñaatantari tsika ikini yani-ijiiti. Ari okanta yaniitan-takari kitaitiriki aajatzi tsitiniriki.

22 Tima ti ookani owiri Israel-iiti kitaipaiti okantasamata minkori, ari okimitakari tsitini-paiti okitainka-takotziri opaamasamataki.

14

*Imontyaanakaro   Israel-iiti   Inkaari
kiraankanaaro*

1 Ari iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés:

² “Pinkantiri pishininka-payi Israel-iiti impiyajiita Kyaa-mori-winiki, tima ari oniyaanki-thatziri anta osaiki inkaari tsika omontita-paaro nampitsi ipaitai-tziri Iwaararo Inkaniwiri, ari Pankothanthaari anta.

³ Irootaki inkantan-tyaari Faraón: ‘Tikatsi inkini isiyi Israel-iiti, otzikawakiri otzisi-masi.’

⁴ Ari nonkanta-kaakyaaro naaka yapiitiro inkiso-siri-tanaji Faraón, irootaki inintan-tyaari impatzima-tawajimi. Ari noñaakan-tirori nos-intsinka, nontsipatairi iwayiriti-payi. Ari iyotiri Apitantoni-satzi naaka Pawa.” Imatakiro Israel-iiti okaratzi ikantakiriri Pawa.

⁵ Ari ikamantai-takiri iwinkathariti Apitantoni-satzi, ikantai-tziri: “Siyaka Israel-iiti.” Antaro owatsimaa-nakiri Faraón ikimawaki, imatzita-nakaro inampiri-payi irirori, ikantajii-tanaki: “¿Ipaita asinitan-taariri ijataji Israel-iiti, tikatsi ampirata-jyaari?”

⁶ Sintsiini iwitsika-nakiro isiyako-minto, ikaimakiri iwayiriti.

⁷ Iyosiitaki iroopirori siyako-mintotsi okaratzi 600. Yaanaki aajatzi pasini isiyako-minto-payi Apitantoni-satzi, ari ititanakari jiwayitziriri iwayiriti.

⁸ Iriitaki Pawa kantakaarori ikiso-siri-tannaari Faraón, pinkatha-ritatsiri Apitantoniki, ipatzima-tanakiri Israel-iiti. Iro kantacha Faraón ti inkinkithasiri-tajiro antaro okantaka sintsinkantsi isitowan-taari Israel-iiti inampiki.

⁹ Jaitijiitaki Apitantoni-satzi ipatzima-tziri Israel-iiti. Ari ikaratanakiri iwayiriti-payi ikyako-yitakari ipira-payi, aajatzi isiyako-

minto-payi Faraón. Iyaatawajiri iwanko-thaanti-yitapaaka inkaari-thapyaaki Kyaa-moriwini, omontitakari nampitsi Iwaararo Inkaniwiri. *

¹⁰ Ikanta okaaki-tapaaki Faraón, yaminajiitaki Israel-iiti, iñaatziiri ipokajiitaki Apitantoni-satzi ipatzima-takiri. Antaro itharowa-jiitanaki Israel-iiti, ikowako-tanakiri Pawa yamitakotiri.

¹¹ Ikantanakiri Moisés: “¿Tikatsima Apitantoniки tsika nonkitatyaa pamantanari otzismasiki nonkamayiti? ¿Tsikama pinkantinaka? ¿Paitama pamantaanari nosaikawita Apitantoniки?

¹² Aritaki nokantzi-takami Apitantoniки: ‘Piñaasi-tyaana isintsiwinta-waitana Apitantoni-satzi nantawai-tiniri, irootaki kamiitha-witacha impira-tyaana Apitantoni-satzi, airo noñiromi iroñaaka nonkami otzismasiki.’ ”

¹³ Ari yakanakiri Moisés ishininka-payi Israel-iiti, ikantziri: “Airo pitharowan-tajiitari. Pintonta-siriti. Aritaki iwawisaa-kotakimi Pawa. Tima inkarati Apitantoni-satzi piñiiri iroñaaka, airo piñaajiri apaata.

¹⁴ Airo okantzi-mowaitami, iriitaki Pawa kisakowin-tyaamini awirokaiti.”

¹⁵ Ari ikantanaki Pawa: “¡Moisés! ¿Ipaitama pikaimakaimatantanari? Pinkantiri pishininka-payi Israel-iiti: ‘Pijajiiti.’ ”

¹⁶ Irooma awiroka piwaankiro pikotzikiiri inkaariki, aritaki ontinka-ryaanaki. Tima piryaasaanti onkanta-nakyaa, ari inkajii-tanaki Israel-iiti yanijiitanaki.

---

* ^{14:9} ipira-payi = imorani = caballo

17 Naaka oomasontyaasiritirini Apitantoni-satzi, inintan-tyaari impatzima-tanakimi. Ari iñiiori nosintsinka Faraón, aajatzi maaroni iwayiriti. Napirotiro isiyako-minto aajatzi ipirapayi ikyaako-yitari-payi.

18 Tima ari iyoti Apitantoni-satzi naakataki Pawa, aririka iñaakiro nosintsinka tsika nonkantakiri pinkathari Faraón, napirotzitiri isiyako-minto, iwayiriti aajatzi ipira-payi ikyaakoitari-payi”

19 Ikanta Imaninkariti Pawa, aajatzi minkori jiwatapiin-takiriri Israel-iiti, impoitanaki itaapiki tsika ikinajii-tapaakiro.

20 Satikanaka niyaankiniki ipokajiitzi Apitantoni-satzi ipatzima-tziri Israel-iiti. Tsitiniki okantzi-mojii-takari Apitantoni-satzi, iriima Israel-iiti koñiinka okanta iñiiro irirori tsitini-paiti. Irootaki kaari imatantaro Apitantoni-satzi iyaatiri Israel-iiti, tima tsitiniki ikantakotaka irirori.

21 Ikanta iwaanka-nakiro Moisés irako inkaariki, ikantakaakaro Pawa ompoki antaro tampyaa tsitini-paiti okinapaakiro isitowapiintzi ooryaatsiri, ari otinka-ryaanaki inkaari, awotsitanaki.

22 Yaniitan-tanakaro Israel-iiti tsika opiryatanaki inkaari, tima osiyawai-tanakaro impirita okatziya-tantaa-tanaka yampatiki aajatzi irakopiroki.

23 Iyaataa-jiitakiri Apitantoni-satzi, itsipayitakari iwayiriti Faraón ikyaako-yitakari ipirapayi, isiyako-yitaka isiyako-mintoki-payi, wiraajiitaka niyaankiniki inkaari.

24 Ikanta okitaitzi-mataki, yaminaki Pawa isaikaki okitainkataki minkori oorintasamatainchari, iñaakiri iwayiriti Apitantoni-satzi, ikantakaakaro ayima-jiitiri itharowanka.

25 Ikantakaaro aajatzi othopaa-yitanaki osiyantari isiyako-minto. Ari owatsi-pirotakiri itharowa-jiitanaki. Ikantajiitzi Apitantoni-satzi: “Thami ampiya-pithatiri Israel-iiti, tima inkisawin-tatyii-yaari Pawa.”

26 Iro kantacha ikantakiri Pawa yoka Moisés: “Piwaankiro pako inkaariki, ompiyiita nijaa anairi maaroni Apitantoni-satzi, isiyako-mintopayi aajatzi ikaratzi kyaakotariri ipira-payi.”

27 Aritaki kitaiti-tzimatanaki, iwaanka-nakiro irako Moisés inkaariki, sintsii okantanaka inkaari osirinka-paaka. Isiyaminthaita Apitantoni-satzi, imonthaitaro inkaari. Ari ikantakirori Pawa yapirotan-takariri Apitantoni-satzi niyaankyaniki inkaari.

28 Tima sintsii osirinka-paaka inkaari, anaanakiro isiyako-minto-payi, ikaratzi kyaakotariri ipira-payi, aajatzi maaroni iwayiriti Faraón itsipatakari ipatzima-tziri Israel-iiti. Yapirotaka maaroni, tikatsi añaaajatsini.

29 Iriima irirori Israel-iiti kamiitha yaniitantanakaro inkaari tsika opiryaa-tanaki, osiyawaitakaro impirita okatziya-tantaa-tanaka yampatiki aajatzi irako-piroki.

30 Ari ikantakirori Pawa iwawisaa-kotantakariri Israel-iiti impira-waitari Apitantoni-satzi. Iñaakiri Israel-iiti ikamajiitaki Apitantoni-satzi naryaa-masini inkaari-thapyaaki.

31 Ikanta iñaakiro Israel-iiti iroopirori

okantaka yantakiri Pawa yiitsinampaakiri Apitantoni-satzi, ipinkatha-tanakiri, yawintaa-nakari Pawa aajatzti ikimitaa-nakiriri Moisés, impiratani Pawa.

15

Iwanthaani Moisés

¹ Ari ipanthaan-kotanakiri Pawa yoka Moisés aajatzti ishininka-payi Israel-iiti. Iroka ikantzi ipanthaa-jiitzi:

Nompanthaa-kotajiri Pawa, tima iriipirori ikan-taka irirori yiitsinampaantaki.

Iwiinkakiri ikyaakoitari aajatzti ikaratzi kyaako-tariri. *

² Nompanthaa-wintajiri Pawa,
Tima iriitaki sintsita-kayinari, iriitaki owawisaakotaanari.

Iriitaki Nowawani, ontzimatyii nowisiryaawintajiri,

Iriitaki Iwawani asitanari, ontzimatyii noki-mosiriwintairi.

Nijaa Kipishaari

²² Ikanta yaanajiri Moisés ishininka-payi Israel-iiti yookanajiro Inkaari Kiraankaaro. Ikinanaki otzisi-masiki ipaitai-tziro Tantotsiwini, tima mawa kitaitiri yanijiitaki, ti iñaaaji nijaa otzisi-masiki irajiri.

²³ Ikanta yariijiitaka ipaitai-tziro Kipishaa, ti onkanti irapaakiro nijaa, tima kipishaa okantaka. Irootaki owaitakaan-tzirori anta Kipishaa.

†

---

* **15:1** ikyaakoitari = caballo   † **15:23** Kipishaa = Mara

²⁴ Ari ikisima-tanakiri ishininka-payi Moisés, ikantajii-tziri: “¿Ipaitama iriri?”

²⁵ Irootaki yamanan-tanakari Moisés ikowako-takiri Pawa. Ari iñaakakiriri aparoni inchasimpoki. Yaakiro Moisés, iwiinkakiro nijaaki, kamiitha-tanaki iriro.

Ari inintanaki Pawa iñaanta-kaajyaari, ikantakaan-taki onkarati yamitajyaari. Tima iñaanta-tyiyyaari.

²⁶ Ikantakiri: “Aririka pinkimisantiri Piawani, tampatzika-siriri pinkantajyaa, pimonkara-tajiro ikantakaantani, noñaakimi piwashaan-tajiro okaratzi iwinkakaantani, airo patsipitaro awiroka mantsiyarintsi yatsipi-takari Apitantoni-satzi, tima naaka Pawa, wawisaakontatziri.”

²⁷ Ikanta yariijiitaka Kompiro-jaariki, ari otzimiri anta okaratzi 12 nijaatinka, ari oshookiri aajatzi okaratzi 70 kompirosi. Ari iwankothaanti-jiitapaaka anta.

16

Ipakiri Pawa iwariti Israel-iiti

¹ Tima irootaki iroka kitaitiri 15 inkaran-tyaarimi apiti kasiri isitowan-tajari Israel-iiti Apitantoniki. Ari yawisajii-tanaki ipoñaanajaro Kompiro-jaariki irojatzi niyaanki-thakiniki otzisi-masi Kitoochiintoni.

² Okanta anta otzisi-masiki, maaroni Israel-iiti iñaanawai-tapaakiri Moisés aajatzi Aarón.

³ Ikantajiitzi: “Ari okamiithawita iwamaayitinami Pawa Apitantoniki, tsika nopiyotakotapiin-tziri wathatsi noyowitzitiki, tsika

nokimatzzii-tapiinta-jiita nowawai-jiita. Irooma pama-jiiwitakana awiroka aka otzisi-masiki ari paakainaro notashi maaroni nokarajiitaki.” *

⁴ Ari yapiitajiri Pawa, ikantairi Moisés: “Ari nowaryaa-kiniri owaritintsi. Irootaki iyoyairi Israel-iiti onkarati iyaari aparoni kitaitiri. Ari noyotiriri ikimisan-tziro-rika nokantziriri.

⁵ Iro kantacha iroka 6-tatsiri kitaitiri, ontzimatyii yanaakairo okaratzi iyoyaapiin-tziri pasiniki kitaitiri, irootaki iwapithaan-tyaari.”

⁶ Irootaki iroka ñaantsi iwawisaa-kiniriri maaroni ishininka-payi Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Iroñaaka tsitinii-tiini ari piyotiri iriitaki Pawa omisitowa-jimirí Apitantoníki.

⁷ Irooma onkitaiti-tamanaji ari piñiirori iwani-inkaro Pawa, tima ikimakimi okaratzi pikisima-waitakiri. ¿Pisiyakaan-tzima naaka pikisima-waitzi?”

⁸ Aikiro ikantana-kitzii Moisés: “Iroñaaka tsitinii-tiini impimi Pawa posiniri piyaari. Irooma onkitaitya-a-manaji impimi oshiki yatantaitari, irootaki pinkima-niintyaari. Tima ikimakimi Pawa pikisima-waitakiri. ¿Pisiyakaantzi naaka pikisima-waitzi? Tima ti naaka pinkisimati, Pawa pikisimataki.”

⁹ Ari ikantanakiri Moisés iririntzi Aarón, ikantziri: “Pinkaimiri maaroni ashininka-payi Israel-iiti, pinkantiri: ‘Pimpoki maaroni apatowin-tyaari Pawa, tima ikimakimi pikisima-waitakiri.’”

¹⁰ Iñaanaminthai-tziri Aarón maaroni Israel-iiti, iro yaminakimi otzisi-masiki, iñaatziiro

* **16:3** nowawai-jiita, yatantaitari = pan

iwaniinkaro Pawa anta minkoriki.

¹¹ Ari iñaanata-nakiri Pawa yoka Moisés, ikantziri:

¹² “¡Moisés! Nokimakiri pishininka-payi Israel-iiti ikisima-waitana. Nonintzi pinkantiri: ‘Pinkimirí ikantzi Pawa: “Aritaki piwakyaá posiniri tsitinii-tiini, irooma onkitaityaa-manaji piyaa oshiki yatantaitari, irootaki pinkima-niintyaari. Tima irootaki piyotan-tajyaari naakataki Piawani.””

¹³ Okanta otsitiniityaanaki, ari itonka-jiitapaaki posiniri, aniimasi-tapaaki opiyotaka iwanko-thaanti-payi Israel-iiti. Irooma okitait-tamanaji iñaatzii ashimasi-tapaaki itsini impokiro kipatsiki. †

¹⁴ Ikanta okaratapaakira itsini impokiro, iñiitatzii piywani-tapain-chari okaankitaki otzisi-masiki, yaaniiriki okantayitaka.

¹⁵ Ti iyotiro Israel-iiti tsika opaita, ikanta-wakaa-jiita: “¿Ipaitama iroka?” Ikantzi Moisés: “Irootaki owaritintsi ipimiri Pawa piyaari.

¹⁶ Iroka ikantzi Pawa: ‘Pinkoyaayiti onkarati pantityaari piyaari tsika pikarajiitzi piwankoki. Pijaikiti aparoni pachakaki inkimyaari aparoni atziri.’‡

¹⁷ Imatakiro Israel-iiti ikantai-takiriri. Tzimatsi aintsiri oshiki, pasini kapichini iyoyaaki.

¹⁸ Iro imonkara-tanta pachaka ijayitzi, ti yaparawaitiro aintsiri oshiki, ti onkowityii-motaari aintsiri kapichiini. Yaayitaki okaratzi inintziri iyaari.

---

† **16:13** posiniri = osiyawi-tariri shonkiri = codorniz   ‡ **16:16**
pachaka = gomer = osiyarori apiti litro.

19 Ipoñaa ikantaki Moisés: “Airo piwapithaanta-witaro piwamanai-yaaro onkitaiti-tamanaji.”

20 Iro kantacha, ipiyatha-takaro Israel-iiti ikantawi-takariri Moisés, tzimatsi owapithaan-tainchari iwamana-jyaari onkitaiti-tamanaji. Tima onthonka okini-tanaki, sitziinka okantanaka. Irootaki ikisanta-kariri Moisés ikaratzi piyatha-takariri.

21 Ari ikantatyaa ikoyii kapichikitaiti, yayi okaratzi inintziri iyaari. Aririka isaawata-paaki ooryaatsiri, othonka owyaanaka.

22 Irooma 6-tatsiri kitaitiri, ari yanaakairo okaratzi ikoyaapiin-tziri pasini kitaitiri, apiti pachaka yaayitzi iyaari aparoni atziri. Ijatz-imaita jiwari-payi ikamantziri Moisés okaratzi yaayitakiri.

23 Ari ikantzi Moisés: “¡Jiwari-payi! Irootaki ikantakiri Pawa, ikantzi: ‘Onkitaiti-tamanaji, irootaki kitaitiri imako-ryaan-taitari iita-sorintsitani Pawa. Pinintzi-rika pinkotsiti, pimatiro. Pinintzi-rika pintasitiro, pimatiro. Aririka ontzima-raanti, kantacha piwapitha-yaaro piyari onkitaiti-tamanaji.’”

24 Imatakiro okaratzi ikantakiriri Moisés, iwapithaan-takaro, irootaki iyaari onkitaiti-tamanaji, titzimaita onkiniti, ti ositziti aajatzi.

25 Ipoñaa ikantzi Moisés: “Piyaaro iroñaaka, tima irootaki kitaitiri tsika inintaitziri Pawa. Airo piñiilo ompiyo-wanityaa okimita-piinta.

26 Tima apatziro onkarati 6 kitaitiri piyoyaapiinti, irooma kitaitiri 7-tatsiri imako-ryaan-taitari, airo piñii ompiyo-wanityaa.”

27 Iro kantacha, tzimatsi Israel-iiti jatamana-jatsiri kitaitiri imako-ryaan-taitari inkoyii, titzimaita iñii.

28 Irootaki ikantan-tanakariri Pawa yoka Moisés, ikantziri: “¿Tsika-paitika pinkaratiro pipiyatha-waitaro nokanta-kaantani, aajatzi noñaani?

29 Pinkinkithasirityaa, naaka Pawa owitsika-kimirori kitaitiri imako-ryaan-taitari. Irootaki otzimantari 6-tatsiri kitaitiri paantyaari oshiki piyaari apitiki kitaitiri. Irooma kitaitiri imako-ryaan-taitari, pisaiki piwankoitiki airo pisitowa-waitzi tsika-rikapayi.”

30 Ari ikantakiro Israel-iiti imairi-jiitaka kitaitiriki imako-ryaan-taitari.

31 Ikanta yokaiti Israel-iiti ipaitakiro iroka owaritintsi “ipaitama”. Tima kitamaaro onayitzi, iroowaitaki iyaaniiriki okitho pankirintsi, pocha okanta iwaitaki ochiirinkaantsi ikonowai-tziro yaarato. §

17

Nijaa sitowatsiri mapitantaki

1 Ikanta yewisajii-tanaki maaroni Israel-iiti isaikawi-tapaaka otzisi-masiki Kitoochiintoni, nitsikiroini ikanta ijajiitzi, kimsanta iwakiro ikantziriri Pawa. Irojatzi yariiji-tantakari Maamintowiniki, ari isaikajii-tapaaki anta tsika ti ontzimapaji nijaa iriri.

---

§ **16:31** ipaitama = maná; okitho pankirintsi = culantro

² Ari yapiita-najiro Israel-iiti iñaanaminthatanajiri Moisés, ikantziri: “¡Moisés! Pimpina nijaa niriri.” Ari ikantzi irirori Moisés: “¿Ipaitama piñaana-mintha-tantanari naaka? ¿Ipaita pantawinthatan-tyaariri Pawa?”

³ Tima antaaro imirijiitaki Israel-iiti, aikiro iñaanaminta-tatziiri Moisés, ikantziri: “¿Ipaitama pamanta-janari nosaikawita Apitantoniki? ¿Irooma pamantanari aayitina nomiri naaka, imiri nowaiyani-payi aajatzi nopira-payi?”

⁴ Irootaki yamanan-tanajari Moisés ikowakotakiri Pawa, ikantzi: “¡Pawá! ¿Tsikama nonkanti-rika yokapayi noshininka? ¡Aririka awishimo-tawajiri kapichiini opaita-rika, ari ishimyaan-takyaanaro mapi!”

⁵ Ikantzi Pawa: “¡Moisés! Pijati tsika ipiyojiitaka pishininka-payi Israel-iiti, pintsipatanakyaari antari-konapayi. Paanakiro pikotzikiri piposan-takarori pairani nijaa.

⁶ Ari nosaikiri aajatzi naaka anta otzisiki Mamirii-toni. Pimposhiro mapitanta, aritaki oyowanaki nijaa iriri pishininka-payi.”

Tima imatakiro Moisés okaratzi ikantakiriri Pawa, iñaakiri antari-konapayi Israel-iiti yan takiro.

⁷ Irootaki owaitakaan-tzirori anta Koshikaa rini, irootaki ipaitai-tzitari aajatzi Kisima-jaari, tima oshiki ikisawaitaka Israel-iiti, ikisima waitakiri Pawa, ikantaki: “¿Omaapiroma itsipatajai Pawa, ti yamatawitajai?”

Ariijiitakani Israel-iite Cheentoniki

¹ Aritaki awisanaki ikaratzi mawa kasiri imisitowai-tajiri Israel-iiti isaikawitaka Apitan-toniki, ariijiitaka otzisi-masiki Kitoochiintoni.

² Tima ipoñaakaro Maamintowiniki yokaiti Israel-iiti, irojatzi otzisi-masiki Kitoochiintoni tsika isaikajii-tapaaki. Ari iwanko-thaanti-jiitapaaka imontita-paakaro otsisi.

³ Ari itonkaanaki Moisés imonthai-yaari Pawa inkinkitha-waitakairi. Ari iñaawai-tanaki Pawa isaikaki otsisiki, ikantziri: “¡Moisés! Pinkaman-tiri icharini-payi Jacob pinkantiri: ‘¡Israel-iiti! Iroka iñaani Pawa, ikantzi:

⁴ “Piñaayi-takiro tsika nokantakiri Apitanoni-satzi, tsika nokantakiro namanta-jamiri nosaiki naaka, tima osiyawai-takaro iriimi amajimini pakitha isiwankiki.

⁵ Aririka pimonkara-tajiro okaratzi akasiyakaa-wakaari, airorika pipiyathatana, tima awirokaiti nitako-piro-tajyaa, ari anaanakiro okaratzi nitakotari pasini-satzi, tima naaka asitarori maaroni kipatsi.

⁶ Ompira-tasorintsi-taari pinayitaji awiroka pikaratzi ipinkathari-wintaitakimi. Kitisiri pinkanta-yitajyaa.” Irootaki iroka ñaantsi pinkantiriri pishininka Israel-iiti.’ ”

⁷ Ari ipiyapaaka Moisés, ikaimakiri antari-konapayi, ikamantakiri okaratzi ikantakiriri Pawa.

⁸ Ikantajii-tanaki maaroni Israel-iiti: “Ari amatakiro okaratzi ikantakiri Pawa.” Aajatzi ipiyana Moisés, ikamanta-pajiri Pawa, ikantziri: “Inintajiitaki noshininka-payi.”

9 Ari ikantzi Pawa: “¡Moisés! Ari nonkanta-kaakyaaro ontsitinikiti minkori, ari nompokiri noñiimi, tima ari inkimakina pishininka-payi noñaanatimi. Ari yasi iwiro inkimisantimi.” Tima yapiita-nakiro Moisés okaratzi inintakiri Israel-iiti, ikamantakiri Pawa, ikantziri: “Omaapiro inintajiitaki noshininka.”

10 Ikantzi Pawa: “¡Moisés! Pijati, piwitsikasiri-takaa-jyaari pishininka-payi iroñaaka kitaitiri aajatzi onkitaiti-tamanaji. Inkiwayi-tairo aajatzi iithaari-payi.

11 Aamawinta inkanta-yityaa aajatzi pasini kitaitiri. Tima ari nayiitiri otsisiki Kitoochiintoni, iñiilo maaroni pishininka-payi.

12 Pookotiniri pishininka-payi tsika owiraiyaa yaniiti, pinkantiri: ‘Airo pawishiro kapichiini tsika nookotakiro. Pimpinkathatiro, airo pitonkaa-waitzi. Tzimatsi-rika awisakironi tsika nookotakiro, ontzimatyii impyaakai-tyaari.’

13 Ti osinitaan-tsiti kapichiini yairikaitiro, aritaki ishimyii-tanta-kyaari mapi, tirika ontzimatyii inkintaitiri. Iriirika atziri, iriirika ipiraitari, ontzimatyii iwamaitiri. Apatziro osinitaan-tsita intonkaiti aririka intyootaiti.”

14 Ari yoirinkaja Moisés tsika isaikajiitaki ishininka-payi, iwitsika-siri-takaa-yitakari. Ikiwakaa-yitakiri iithaari aparo-payi.

15 Ikantakiri aajatzi Moisés ishininka-payi, ikantziri: “¡Israel-iiti! Ontzima-tyiira paamawintyaa pasiniki kitaitiri, airo pimaantaro piinapayi.”

16 Okanta okitaiti-tamanaji mawatatsiri kitaitiri, omapoka-sitaka omorikanaki sintsii

ookatha-rontsi, tsitiniki okantanaka minkori otzisiki. Ikimaji-tatzii tyootanain-tsiri sintsiini. Antaro itharowa-jiitanaki kimakirori.

¹⁷ Ari yaanakiri Moisés maaroni ishininka-payi imonthaa-wakyaari Pawa. Katziya-jiitapaaka tsika itanakaro otonkaa otzisi.

¹⁸ Tima kachaaryiinka okantanaka Kitoochiintoni yayiita-paakira Pawa. Iriiwaitaki ikachaaryiin-katzi opaama-pirotsi paamari. Ithonka ontziñaaka otzisi.

¹⁹ Aikiro opoima-tatzii sintsiini tyoorintsi. Tima iñaawaitzira Moisés, akatsi irirori Pawa isiyakaro ookatha-taantsi.

²⁰ Yayiitaki Pawa otsisi Kitoochiintoni. Ari ikaimakiri Moisés impoki tonkaariki. Jatanaki Moisés tonkaariki.

²¹ Ikantzi Pawa: “¡Moisés! Pimpiyi otaapiki, pinkantiri pishininka-payi airo yawishiro tsika nookotakiro ininti iñiina. Aamaiyaa aritaki inkamayitaki.

²² Ontzimatyii iwitsika-siri-tajyaa aajatzi Impira-tasorintsi-taari, impokan-tyaari iñiina. Aamaiyaa ari inthonkyaa nowasankitaakiri.”

²³ Ari ikantzi Moisés: “¡Pawa! Airo imatziro noshininka-payi intonkajiro otsisi Kitoochiintoni, tima awiroka kantain-tsiri: ‘Pookoti tsika owiraiyaa yaniitaiti otzisiki, tasorintsi onkantyaa.’”

²⁴ Ari ikantzi Pawa: “¡Moisés! Poirinkaji. Impoña pintonkaaji aajatzi pintsipa-tajyaa Aarón. Iriima Impira-tasorintsi-taari aajatzi pishininka-payi, airo yanitajiro tsika pookotakiro, aamaiyaa aritaki nowasankitaajiri.”

²⁵ Ikanta yoirinkaja Moisés, ikamanta-pajiri ishininka-payi.

20

Ikantakaan-taitani karatatsiri 10

¹ Ari iñaawai-takirori Pawa iroka ñaantsi, ikantaki:

² "Naaka Piwawani, naaka aajimiri impirawaitaitami Apitantoniki.

³ Airo pipinkatha-waitziri pawaniro, apatziro pimpinkathatina naaka.

⁴ Airo piwitsika-waitziri siyakaa-rontsi, airo piitatasorintsi-waitziri tzimatsiri inkitiki, kipatsiki, nijaaki aajatzi otapi-naki kipatsi.

⁵ Airo pipinkatha-waitziri, airo pityiirowasiwaitari aajatzi. Tima naaka Piwawani, Sintsi-pirori, Aamaako-wintamiri. Naaka owasankitairiri kisaniin-tanari, aajatzi itomipayi, icharini-payi, itomipayi icharini-payi.

⁶ Iriima inkarati itakota-jiityaanani naaka, inkimisan-tajiro noñaani, oshiki nitakota-jyaari irirori, ari nonkimi-tajiriri maaroni incharinitajyaari inkarati impoyii-tajyaarini apaata.

⁷ Naaka Piwawani, airo pipairyaa-siwaitana. Tima nonthonkiri nowasankitairi naaka ikaratzi pairyaa-siwaitana.

⁸ Pinkinkithasiri-tajiro kitaitiri imako-ryaan-taitari, piita-tasorintsi-tajiro.

⁹ Tima tzimatsi 6 kitaitiri pantawai-tantyaari, pantajiro okaratzi pinintziri.

¹⁰ Irooma kitaitiri 7, ari pinkinkithasiri-tajinari Naaka, Piawani. Ti onkamiihati pantawaitantyaaro iroka kitaitiri, aajatzi pitomi, pisinto, pimpiratani, pipira-payi, aajatzi pasini-satzi ikaratzi saikimo-tzimirí piwankoki.

¹¹ Tima okaratz 6 kitaitiri nowitsikan-takarori inkiti, kipatsi, inkaari aajatzi okaratz tzimatsiri. Irooma kitaitiri 7, nomako-ryaan-takaro. Notasorintsi-takiro iroka kitaitiri.

¹² Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro. Aritaki osamanitaki nañaakayimi kipatsiki nokasiyakaakamiri nompajimiro.

¹³ Airo piwamaantzi.

¹⁴ Airo pimayimpitzi.

¹⁵ Airo pikositzi.

¹⁶ Airo pithaiya-kotanta.

¹⁷ Airo ayimawaitzimi piniwityaaro okaratz tzimimo-tziriri pishininka, iwanko, iina, impiratani-payi, ipira-payi, maaroni.” *

Itharowa-jiitzi Israel-iiti

¹⁸ Iñaakiro maaroni Israel-iiti ookatharontsi, ikimakiro tyoorintsi, iñaakiro aajatzi okachaataki otzisiki. Ikanta iñaayitakiro irokapayi, antaro itharowa-jiitaki, intaina ikatziyataka.

¹⁹ Ari ikantajii-tanakiri Moisés: “Piñaanatina awiroka, aritaki nantakiro onkarati pinkanti-nari. Ti noninti iñaanatina Pawa, iwa-maanakari.”

---

* ^{20:17} ipira-payi = buey, asno

24

Iraantsi oñaakantapirotoni ikasiakaan-takiri Pawa

³ Jatanaki Moisés, ikamantakiri Israel-iiti okaratzi ikantakiriri Pawa, ikamantakiri Ikan-takaantani. Ari yakajiitanaki maaroni Israel-iiti, ikantajiitzi: “Ari amatakiro okaratzi ikantakiri Pawa.”

⁴ Ipoñaa isankinatakiro Moisés okaratzi ikantakiri Pawa. Okanta okitaitita-manaji, jataki iwitsikaki pomipirini-mintotsi tsika otonkai-matanaka otzisi, ipiwiryaaki okaratzi 12 mapithanthaa, imonkaratakiro ikaratzira 12 ishininka-mirinka Israel-iiti.

⁵ Ipoñaa ityaantaki awankari-payi Israel-iiti, iriitaki pomitakiriri antari ipiraitari yatsipita-kaani onkantyaa yaapatyaa-tajyaariri Pawa. *

⁶ Yaakiro Moisés iriraani antari ipiraitari, isakiro niyankyaa iwajoniki. Yaakotakiro pasini niyankyaa iraantsi itsikiryaan-takaro pomipirini-mintotsi.

⁷ Ipoñaa yaakiro tsika osankinata kasiyakaantsi, ikimajiitaki maaroni atziri iñaanatakiro, ikantajiitzi: “Aritaki amatakiro okaratzi ikantajairi Pawa.”

⁸ Ari yaakotakiro Moisés iraantsi, itsikiryaan-takari Israel-iiti, ikantzi: “Iroka iraantsi irootaki ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantakiri Pawa, irootaki kinkithata-kota-chari maaroni aka.”

Itonkaaki Moisés Chiintoniki

* **24:5** antari ipiraitari = vaca, becerro

¹² Ikanta yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pintonkaajiro otzisi, piyaajina anta. Ari nompimirori mapikota tsika nothapa-takiro noñaani aajatzi nokanta-kaantani, irootaki piyomitaa-yitajiriri pishininka-payi.”

¹³ Ari ikatziyanaka Moisés itsipatakari Josué amitako-tziriri, owitsikanaka ijati yotzisitiki Pawa.

¹⁴ Ikantanakiri antari-konapayi: “Ari piyaawakina aka irojatzi nOMPIyan-tajyaari. Iriitaki saikakayimini Aarón intsipa-tyaari Hur. Tzimatsi-rika kantzimaniinta-wakaa-chani, pinkowa-kotiri irirori yaminako-timiro.”

¹⁵ Ari itonkaanaji Moisés otzisiki. Opyaawakiri otsitinikitaki minkori.

¹⁶ Ari oshawinka-paaki iwaniinkaro Pawa otsisiki otzisi-masi Kitoochiintoni. Okaratzi 6 kitaitiri ominkorikitaki. Okanta omonkarataka 7 kitaitiri, tzimatsi ñaanata-kiriri Moisés minkoriki.

¹⁷ Tima koñaaro iñaayitakiro Israel-iiti iwaniinkaro Pawa, osiyawai-takaro opaamatzi paamari tonkaariki otsisiki.

¹⁸ Ikyanta-nakaro Moisés minkori, tonkaanaki otsisiki, ari isaikakiri okaratzi 40 kitaitiri aajatzi 40 tsitiniri.

25

Yasitakai-tarori Tasorintsi-thaanti

Inchamoko

¹ Ari yapiitajiro Pawa iñaanatairi Moisés, ikantziri:

8 “Pamini matironi iwitsikina Tasorintsi-thaanti, ari nosaikiri nontsipatyaa pishininkapayi.

9 Pimatiro maaroni tsika onkanta-jaantyaa noñaakaimiro. Pimatiro piwitsikiro Tasorintsi-thaanti, aajatzi onkarati tzimatsini inthom-pointa.

10 Piwitsiki incha-moko, anaaniintiro apikonati osanthati, anaaniintiro aparoni akonaki okanta-chopinita, aajatzi onkarati ojinokiti. *†

11 Pintziritan-tyaaro ooro inthompointa aajatzi intakiroki. Piwasi-nampitan-tyaaro ooro onampi-naki.

16 Pintitiro incha-mokoki nopimiri nokanta-kaantani.

17 Piwitsiki otataro piyosiitakiri ooro. Irootaki impaitaitiri iroka otataro Nisironka-mintotsi. Anaaniintiro apikonati osanthati, irooma okanta-chopinita anaaniintiro apakonati.

18 Piwitsiki apiti isiyakaaro siwankiri Maninkari, iriitaki piwakiri apitiroki opatziki otataro. Iriitaki piyosiitiri ooro, niitsikiroini pinkanta-wintyaari pimposhiri piwitsikan-tyaariri.

19 Apatharokyaa onkantyaa piwitsikiro. Ari inkatziyiri apitiroki opatziki apiti siwankiri Maninkari piwitsikakiri.

20 Tima tzinaa siwanki inkatziya-yitaki imontita-wakaakyaa, iriitaki anaanta-kyaaroni isiwanki Nisironka-mintotsi, yaminaki osaawiki.

---

* **25:10** incha-moko, minkontsitaaniki = owitsikai-tzirori inchato acacia   † **25:10** anaaniintiro apikonati = 1.10 metros; anaaniintiro aparoni akonaki = 75 centímetros

21 Irootaki pintatan-tyaarori incha-moko, ari pititakirori nokanta-kaantani nopimiri.

22 Ari noñiimirí awiroka anta, ari nonkinkithawaита-kayimiri nosaikaki Nisironka-minto-tsiki, nosatikan-takyaari apiti siwankiri Maninkari saikain-tsiri otataroki Tasorintsi-moko. Ari nonkaman-timirori onkarati piyomitaa-yitairiri Israel-iiti.”

Iwitsikan-titarori yatantaitani

23 “Piwiitsiki minkonchaa-niki, incha-kota payi. Apikonati onkarati osanthati, irooma okanta-chopinita onkarati apakonati, aajatzti ojinokiti anaaniintiro apakonati. ‡

30 Piwayita-jinaro yatantaitari minkonchaa-nikiki, tima iro yatantaitari pasitakaapiintyaanari kitaitiriki, nosaikapiintzira.”

26

Tasorintsi-thaanti

1 “Iroka onkarati payiri piwiitsikan-tyaarori Tasorintsi-thaanti. Tima onkarati 10 iroopirori kithaarintsi, simasirimankitatsiri, jonkiromaki-tatsiri, kityonka-manki-tatsiri aajatzzi. Ari pintsirika-kotirori isiyakaaro siwankiri Maninkari. *

2 Iroka onkarati osanthayiti kithaarintsi-payi. Tima onkarati osanthati 28 konakintsi, irooma onii onkarati 4 konakintsi. †

---

‡ **25:23** apikonati = 90 centímetros; apakonati = 45 centímetros;
anaaniintiro apakonati = 65 centímetros   * **26:1** iroopirori
kithaarintsi = lino   † **26:2** 28 konakintsi = 12.5 metro; 4
konakintsi = 2 metro

³ Piwawiti 5 kithaarintsi, tima apamankiro onkanta-nakyaa, pimati piwawiti aajatzi pasini 5 kithaarintsi.

⁷ Ari pinkanta-kirori aajatzi iwitzi pipira, piwitsiki onkarati 11 kithaarintsi, irootaki pimpasikan-tyaarori Tasorintsi-thaanti. ‡

⁸ Tima iroka onkarati osanthati aparoni kithaarintsi, onkarati 30 konakintsi. Irooma tsika oniita onkarati 4 konakintsi. §

⁹ Payi onkarati 5 kithaarintsi, piwawitakiro. Pimati pasini onkarati 6 kithaarintsi, piwawitakiro aajatzi. Irootaki pimpasikan-tyaarori Tasorintsi-thaanti. Pitzipiyiro tsika awisapaaki, irootaki pimpasikan-tyaarori tsika inkyapiintaitira Tasorintsi-thaantiki.

¹⁴ Paaki aajatzi imisina ipiraitari pinthakan-takyaaro kityonkari, iriitaki pimpasikan-tyaarori tasorintsi-thaanti. Payitakyaa imisina nijaa-wiri, iriitaki piwiwiryaa kota ntayaa orori pimpasikan-tyaaro. *

¹⁵ Payi aajatzi incha-kotapayi omiriki-tyaari tasorintsi-thaanti, tampatzika onkanta-yityaa. †

³⁰ Ontzimatyii piwitsikiro tasorintsi-thaanti tsika okantajaanta noñaaka-kimiro otzisiki.

Kithaarintsi ithatasititzirori Tasorintsithanti

³¹ Pinthata-sitiro iroopirori kithaarintsi. Intyaani oyotajaan-tziro inkanina-tantyaaro simasirithatatsiri, jonkiro-thatatsiri aajatzi

‡ **26:7** pipira = cabra
konakintsi = 2 metro
incha-kota = acacia

§ **26:8** 30 konakintsi = 13 metro; 4
* **26:14** ipiraitari = oisha   † **26:15**

kityonka-thatatsiri. Tima intyaa-kotiro isiyakaaro siwankiri Maninkari. ‡

³² Payi inchapanki piwatzika-sitirori onkarati 4, pitziri-tanta-kyapro ooro. Piwitsiki aajatzi onkarati 4 ayiintironi tsika piwatzikiro, kiriiki inatyii. Piwitsikaki otsikonti-payi, ooro inatyii. Irootaki pisatikan-tyaarori kithaarintsi pithata-sitirori. §

³³ Tima iroka kithaarintsi pithata-sitakirori, irootaki nasityaaroni apinati tasorintsi-thaanti, aparoni tasorin-tsitsatsiri, pasini tasorintsi-piro-tatsiri. Ari piwirori Tasorintsi-moko tsika otasorintsi-pirotaki.

³⁴ Pitatan-takyaaro tasorintsi-moko otataro nisironka-mintotsi piwakiri anta tsika otasorintsi-pirotaki.

27

Pomitai-rontsi

¹ “Piwitsikiro aajatzi pomitai-rontsi paakiro incha-kota, onkarati 5 konakintsi osanthati aajatzi onkarati oniiki, irooma ojinokitzi onkarati 3 konakintsi.” *

² Piwitsiki onkarati 4 ochii onampi-naki. Airo payi pasini incha-kota piwitsikiri ochii, tima apakotatyaa onkantyaa. Pintziri-tantyaaro kitirita-tsiri asiro. †

‡ **26:31** iroopirori kithaarintsi = lino   § **26:32** incha-panki = acacia

* **27:1** incha-kota = acacia; 5 konakintsi = 2.25 metro; 3 konakintsi = 1.25 metro   † **27:2** asiro kitirita-tsiri = bronce

28

Ikithaa-yitari impira-tasorintsi-taari

¹ “Pinkaima-kaantiri pirintzi Aarón aajatzi itomi-payi Nadab, Abiú, Eleazar, Itamar. Tima iriitaki noyosii-takiri ikarajiitaki pishininka Israel-iiti nompira-tasorintsi-tajaari.

² Piwitsika-kaantiniri iithaari pirintzi Aarón inkasiya-kairori impira-tasorintsiti. Tima irootaki impinkatha-tantai-tyaariri, iwaniinkatanakyaa-rika.

³¹ Pintyaa-kaanti simasirikimaitatsiri kithaartintsi. Irootaki iwiwiryaaakotyaari.

³³ Piwitsika-kithoyiti pinthata-sitirori opatzikiki wiwiryaaakorontsi. Paayiti kityonka-thari kirithari, jonkiro-thatatsiri, simasirithatatsiri. Ari pinkimitaakiri aajatzi ooro, piwitsika-nakiyyitakiri, pinthayitiri opatzi-kiki.

³⁴ Pinthati aparoni piwitsika-nakitiri ooro, pinthati aajatzi aparoni piwitsika-kitho-takiri kirithari. Ari pinkanta-kirori maaroni opatzikiki, kamiitha pintharakyaa-kiniro.

³⁵ Irootaki inkithaa-tapiin-tyaari Aarón aririka yantajiro impira-tasorintsi-tantari. Aririka inkyii tasorintsi-thaantiki impinkathatiri Pawa, aririka isitowi aajatzi, irootaki inkimaitiri ompoimayiti ithanaki-yitakiri ooro, ari onkantyaa airo ikamanta.

³⁶ Piwitsiki aajatzi ooro-mironta. Iriitaki yosiita-chani ooro piwitsikan-tyaari. Ari pinthapa-takotirori ñaantsi, kantatsini: “Itasorintsi Pawa”.

³⁷ Pinthato-tantyaaro simasirithatatsiri, piisan-tiniri yamathairiki, piwakiniri itamakoki.

38 Ari osaikapiin-taatyii yamathairiki itamakoki Aarón, iro onimotakairini Pawa. Tima iritaki Aarón atsipityaaroni okaratzi iyaariapiro-yitakiro Israel-iiti itasorintsi-takaani Pawa, aajatzi okaratzi yasitakai-tariri Pawa itasorintsi-takaakiri.

29

Itayiitziri kitaitiriki

38 “Iroka paakowin-tyaari kitaitiriki: Pintayi pomitai-rontsiki apiti ipiraitari tzimatsiri aparoni isarintsiti. Airo piwashaantziro.” *

39 Pimpomiti aparoni onkitaityyaa-manaji, irima pasini pimpomitiri ontsitiniityaanaji.

40 Yoka ipiraitari pityaari pimpomitiri, pintsipa-tairi yamiroka-pathaitani pankirintsi-pani ijaikitai-takiro apiti pamokoki, intsipataitiri aajatzi oyinka inchakitho ijaikitai-takiri aparoni pachakaki, isaitan-takyaari aajatzi aparoni pachakaki iraitziri. †

41 Ari pinkantiriri aajatzi pasini pimpomitiri aririka ontsitiniityaanaki. Pintsipa-tairi itayiitziri pasita-kaariri pankirintsi-pani, aajatzi imiritaitari. Pintayiro okaratzi yasitakai-tariri Pawa onkachaa-ryainkatii onkini iñaaposinti-tyaaro Pawa.

---

* **29:38** ipiraitari = oisha   † **29:40** pankirintsi-pani = harina; apiti pamokoki = 1/10 efa = apiti kilo; oyinka inchakitho = olivo; aparoni pachaka = 1/4 hin = aparoni litro; iraitziri = vino.

42 Ari irasi iwiro impomita-jinaro inkarati pincharini-tajyaari ikyaapiintaitzira Tasorintsi-thaanti, tsika anta nontsipa-tajyaami naaka, nonkinkitha-waitakayimi.

43 Ari napatota-piintajyaari nontsipa-tyaari pishininka-payi Israel-iiti. Tima tasorintsi onkanta-kaiyaaro anta nowaniinkaro.

44 Tima tasorintsi nonkanta-kaajiro tasorintsi-thaanti, aajatzi pomitai-rontsi. Ari nonkimitaa-jiriri Aarón aajatzi itomi-payi, tima iriitaki nompira-tasorintsi-taari naaka.

45 Tima nasi nowiro nontsipa-tajyaari incharinin-tajyaari Israel-iiti, naakataki Iwawani-tajyaa.

46 Ari iyotajiri Naaka Iwawani, naaka amajiriri isaikawitaka Apitantoniki nontsipa-tajyaari. Naaka Iwawani.”

30

Kasankari itayiitziri

1 “Piwitsiki pasini pomitai-rontsi payi incha-kota, irootaki intaantai-tyaari kasankari.” *

2 Omonkara-tawakaiyaa onampi-naki, onkarati aparoni konakintsi osanthati onampina-payi. Irooma ojinokiti onkarati apiti konakintsi. Airo payi pasini incha-kota piwitsikiri ochii, tima apakotatyaa onkantyaa. †

3 Iriitaki yosiita-chani ooro pintziri-tantyaaro ominkota, onampina, aajatzi ochii-payi. Piwasi-thapi-tantyaaro ooro onampi-naki-payi.

* **30:1** incha-kota = Acacia   † **30:2** aparoni konakintsi = 45 centímetro; apiti konakintsi = 90 centímetro

6 Piwakiro pomitai-rontsi anta tsika ithatasii-takiro kithaarintsi tasorintsi-moko, omontityaaro otataro nisironka-mintotsi, tsika noñaapiin-timiri awiroka anta.

7 Ari intaapiin-tajirori Aarón kapichikitaitiri kasankari, aririka ijati yaminiri ootamintotsi.

8 Yapiita-panaatiro Aarón aririka ontsitini-tyaanaji intayiro kasankari, aririka yoisa-panaatiri ootamintotsi. Irasi iwiro inkarati pincharini-tajyaari yantajinaro iroka.

10 Aparo-satzi osarintsiki isaitan-tajyaaro Aarón iriraani yatsipi-takaani ochii-payi pomitai-rontsi, inkini impyaakoitiro ikaaripiroitaki. Aparo-satzi aajatzi osarintsiki impomitaiti yatsipi-takaani impyaakointyaaorori iyaari-pironka inkarati pincharini-tajyaari. Tima tasorintsi ikantakaakaro Pawa iroka pomitai-rontsi.”

31

Kitaitiri imako-ryaan-taitari

12 Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés:

13 “Pinkinkitha-waitakairi awiroka pishininka, pinkantiri: ‘Pimpinkathatiro kitaitiri imako-ryaan-taitari, tima irootaki pinkinkithasiri-tapiin-tajiri awirokaiti aajatzi naaka aririka awisayiti osarintsi-payi, iro iyoitan-tyaari naaka Pawa kitisiri-yitajimiri awirokaiti.

14 Piita-tasorintsi-tajiro iroka kitaitiri imako-ryaan-taitari, pinkatha piwajiro. Inkarati thainka-kironi iroka kitaitiri, iwaitiri. Inkarati

antawai-tantyaaroni iroka kitaitiri, airo itsipataari ikarajiitzi, impyaakai-takyiiyaari.

¹⁵ Kantatsi pantawaiiti onkarati 6 kitaitiri. Irooma kitaitiri 7, piita-tasorintsi-tajiro, pimairitanta-jyaaro pinkinkithasiri-tajina Naaka. Tzimatsi-rika antawai-tantyaaroni iroka kitaitiri, iwaitiri.'

¹⁶ Tima pinkatha iwajiro pishininka-payi iroka kitaitiri imairitan-taitari, irootaki imairi-minto. Irasi iwiro osarintsiki-payi inkasiyakainaro Naaka.

¹⁷ Asi owajiro inkinkithasiri-tapiin-tajina pishininka-payi, isiri-tajyaana Naaka." Tima 6 kitaitiri yantawaitaki Pawa iwitsikan-takarori inkiti aajatzi kipatsi, irooma kitaitiri 7, ari ithonkatakiro yantawaitaki, imako-ryaaki.

¹⁸ Ikanta ithonkatakiro Pawa ikinkithawaitakairi Moisés otsisiki Kitoochiintoni, ipakiri apiti mapikota tsika ithapatan-takaro Pawa irakoim-piki Ikantakaantani.

32

Isiyakaaro ipiraitari

¹ Ikanta iñaakiro Israel-iiti osamani ikantaka Moisés ti yoirkajiro otzisi, yapatowin-takari Aarón, ikantakiri: "Piwitsikina siyakaa-rontsi nowawani-tajyaari, iriitaki jiwatajinani. Tima ti ayojiiti opaita-rika antakiriri Moisés, amayitajairi asaikawita Apitantoniki."

² Ari yakanaki Aarón, ikantanakiri: "Pamakinari aka maaroni ooro athayitiri oyimpitaki piinapayi, pitomipayi aajatzi pisintopayi."

3 Ithonka yaitakiri ooro ikaratzi ithatai-tziri iyimpitaki, yaana-kiniri Aarón.

4 Tima iwinyaatakiri maaroni ooro. Iwinaasitakiri, ikimita-kaakari yanini ipiraitari. Ikan-tajiitzi Israel-iiti: “¡Ashininká! Yoka awawani amayitajiri asaikawitaka Apitantoniki.” *

5 Ikanta iñaakiro Aarón kantain-chari, iwitsikaki aajatzi Aarón pomitai-rontsi tsika isaikaki isiyakaaro yanini ipiraitari. Ikaimajiitzi sintsii Israel-iiti, ikantzi: “Onkitaiti-tamanaji aimosirinkyaa ampinkathatiri Pawa.”

6 Ikanta ipiriin-tamanaja okitaiti-tamanaji, ipomita-kiniri ipira-payi, aajatzi okaratzi yasitakaariri yaapatyaa-tajyaariri. Ari iwawaijiita atziri, yirawai-jiitzi, ikimosiriwinta-jiitaka.

7 Ikantajiri Pawa yoka Moisés: “Pijataji otaapiki, tima kaaripirotaki pishininka-payi pamajiri isaikawitaka Apitantoniki.

8 Tima sintsini iwashaan-tanakiro nokantziriri yantiro. Iwitsikaki isiyakaaro yanini ipiraitari. Iriitaki ipinkathatzi, ipomita-kiniri yatsipi-takaani-payi. Ikantajiitzi: ‘¡Ashininká! Yoka awawani amayitajiri asaikawita Apitan-toniki.’ ”

9 Aikiro iñaawai-tatzii Pawa ikantziri Moisés: “Noyosiri-takiri pishininka-payi, piyathari inayitatzii.

10 ¡Antaro iwatsimaakina iroñaaka, ontzimatyii napirotiri! Irooma awiroka aritaki noshikyaa-kimiri inkarati pincharini-tajyaari.”

11 Irootaki yamanan-tanakari Moisés, ikantzi: “¡Pawá! ¿Ipaitama ayimatan-tamiri

---

* **32:4** ipiraitari = vaca = becerro

pimasirinka pinintzi papirotiri pasitari awiroka, tima iriitaki pamajiri awiroka isaikawitaka Apitantoniki, piñaakan-takiro pisintsinka pamantaariri?

¹² Tima ari inkanta-jiitanaki Apitantoni-satzi: 'Tima iitaimpyatyaa Pawa yaantariri, inintzi yapirotiri iwamairi otzisi-masiki airo itzimantaja aka kipatsiki.' Piitsimaryiiya, pinkaratiro okaratzi pikisakiri pasitari awiroka.

¹³ Pinkinkithasiri-takotajiri pimpiratani-payi Abraham, Isaac, aajatzi Israel. Tima pimpairyaa-kityaa awiroka pikantakiri: 'Omapiro noshikyaa-jimiri inkarati pincharinitajyaari inkimita-jyaari impokiro-payi inkitiki, iriitaki asitajyaaroni maaroni iroka kipatsi nokasiya-kaakimiri, asi iwiyo yasita-jyaaro iriroripayi.' "

¹⁴ Ari iwashaan-tziro Pawa okaratzi ikantawitakari yapirota-jirimí ikaratzi yasitari irirori.

¹⁵ Ari yoirinkajari Moisés, yamaji apiti mapikota tsika osankinataka ñaantsi, tima apitiroiti osankinataka intakironta.

¹⁶ Iriitaki Pawa witsikakiro mapikota, irijatzi Pawa thapatakiro okaratzi osankina-tainchari mapikotaki.

¹⁷ Ikanta ikimapajiri Josué ikaimajiitzi ishininka-payi, ikantziri Moisés: "Pinkimi ikaimajiitzi ashininka-payi kimitaka iwayiritatityaa anta awanko-thaantiki."

¹⁸ Ari yakanaki Moisés, ikantzi: "Ipanthaajiitatzii nokimakiri naaka. Tima kaari kaimaantsi yiitsinampaitiri iwayiri-taityaari, kaari aajatzi kaimaantsi yiitsinampairi

iwayiritani.”

¹⁹ Ikanta yariitapaja Moisés iwanko-thaanti-jitaka ishininka-payi, iñaatziiri isiyakaaro yanini ipiraitari, iriitaki ikimosiriwinta-jiitziri. Antaro ikisanaka, yookapaakiro mapikota tsika otonkai-matanaka otzisi, othonka otankawai-tapaaki.

²⁰ Yaapaakiri isiyakaaro yanini ipiraitari, itaakiri. Ipoñaa itononkakiri ipoowi-pani-takiri, iwiinka-wani-takiri nijaaki. Irakaakiri ishininka-payi.

²¹ Ari isampitakiri Aarón, ikantziri: “¡Iyí! ¿Tsikama ikantakimika awiroka yokaiti ashininka-payi panta-kaantariri iroka antaroiti kaari-pirotaantsi?”

²² Akanaki Aarón ikantziri: “¡Jiwarí! Airo pik-isana. Piyotziri awiroka ashininka-payi oshiki iniwiki-takaro kaari-pirori.

²³ Tima iriitaki kantakinari: ‘Piwitsikina siyakaa-rontsi nowawani-tajyaari, iriitaki jiwata-jinani. Tima ti ayojiiti ipaita-rika antakiriri Moisés, amajairi asaikawita Apitantoniki.’

²⁴ Nokanta-nakiri naaka: ‘Ikaratzi itzimimo-tziri ooro, yamakinari.’ Imatakiro ipakinari ooro, notaakiri paamariki, ari iwitsika-nakari isiyakaaro yanini vaca.”

²⁵ Ikanta iñaakiri Moisés ti inkanta-pirotaji ishininka-payi, oshiki ithain-kawai-takiri iisani-intani. Ti imatajiro Aarón iyomitaa-yitanajiri.

²⁶ Jataki tsika okyaapiinta awotsi inampi, ikantziri: “Ikaratzi awintaariri Pawa, impoki nokatziyaka naaka.” Tima iriitaki oyosiitaincha maaroni Leví-iti ijataki tsika ikatziyaka Moisés,

itsipata-paakari.

²⁷ Ikantakiri Moisés: “¡Ashininká! Iroka ikantzi Pawa, Iwawani Israel: ‘Payi aparo-payi awiroka piwisa-minto, pimpiyi piwankothaantiki, pinkyaayiti maaroni pankotsiki, piwamairi pirintzi, paapatyaani, aajatzi pishininkapayi.’”

²⁸ Imatakiro Leví-ití ikantakiriri Moisés. Tima inkarati 3000 ishininka iwamaakiri.

²⁹ Ari ikantzi Moisés: “Pimajii-takiro awirokaiti piwitsika-siri-wintaari Pawa, irootaki intasonka-wintantyaamiri, tima pimatakiro pimpira-tasorintsi-yitantari aparoni-payi awiroka pikimisan-takiri Pawa pakota-siyitakiri pitomi-payi aajatzi pirintzi-payi.”

³⁰ Okanta okitaiti-tamanaji, ikantakiri Moisés ishininka-payi: “Tima antaroiti pikaaripirotaki awirokaiti. Iroñaaka nojati otsísíki isaiki Pawa, onkamintha yaripiro-taimi.”

³¹ Jataki Moisés isaiki Pawa, ikantapajiri: “Antaroiti ikaaripirotaki noshininka-payi, iwitsikakiri ooro, iriitaki iwawani-takari.

³² Nokowako-tzimi paripiro-tairi ikaaripirotaki. Airorika paripiro-tairi, pishita-jinaro nowairo tsika pisankina-takotakina.”

³³ Ari yakanakiri Pawa yoka Moisés, ikantziri: “Apatziro noshita-kotajiri ikaratzi kaaripirotzimotanari naaka.

³⁴ Pimpiyi awiroka, paanajiri pishininkapayi tsika nookota-kimiro. Iriitaki jiwaitimini Nomanin-kariti. Iro kantacha, aririka omonkara-tajyaa apaata nowasankitaantaji, aripaiti nowasankitaa-wintajiri iyaari-pironka.”

35 Tima ikantakaakaro Pawa, ithonka imantsiya-tanaki Israel-iiti okantakaaro ipinkatha-takiri isiyakaaro yanini ipiraitari iwitsikakiri Aarón.

34

Isankinatairo Pawa Ikantakaantani

1 Ari iñaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantairi: “¡Moisés! Paminaji awiroka apiti mapikota osiyaaro nopawita-kamiri, ari nonthapa-ta-jirori noñaani nothapawi-takari itarori mapikota piko-taakiri.

2 Pananinki onkitaiti-tamanaji pintonkajiro otzisi Kitoochiintoni. Pimpoki ojinoki-pirotsi otsisi tsika nosaiki naaka.

3 Apaniroini pimpoki, airo itzimawaitzi anitatsini anta otzisiki, airo ikiinawaitzi ipiraitari-payi.” *

4 Yaaki Moisés apiti mapikota, iroowai-witaka itakarori ipawitakari. Okanta okitaiti-tamanaji, ananinkanaka yaanakiro apiti mapikota, itonkaanaki otzisiki Kitoochiintoni, imatakiro okaratzi ikantakiriri Pawa.

5 Ari yayiita-paaki Pawa minkoriki, itsipata-paakari Moisés, ipairyaa-paaka Pawa, ikantzi: “¡Naakataki!”. †

6 Tima ikatziyi-motapaakari okaakiini Moisés, ikaimapaaki sintsiini ikantzi: “¡Naakataki Pawa! Sintsi-pirori, kaminthaan-taniri,

---

* **34:3** ipiraitari = oisha-payi aajatzi bueyes   † **34:5** Ikan-takoi-tziri aka ‘Naakataki’, irojatzi osiyarori ñaantsi añaakiri anta 3.14. Tima iñaaniki irirori Heber-iiti, ikantziri ‘Jehová’. Tzimatsi pasini kantzirori iroka ñaantsi ‘Pinkathari’.

nisironka-tantaniri, tsinampari, itakoki-tantaniri, iriipirori.

⁷ Nasi nowiro nitakotaari maaroni, nonthonkajiri nitakota-jyaari inkarati incharinitajyaari. Nopyaako-tajiniri iyaari-pironka, ikinasi-waitaka, ipiyatha-waitani. Iro kantacha ti nomatiri nowasankitairi antzirori kaari-pirori, nothonkiri nowasankitaa-wintziri iyaari-pironka asitariri, icharini, itomi icharinitanakari irirori, maaroni.”

⁸ Tima sintsiini ityirowanaka Moisés, oiyootanaka kipatsiki ipinkatha-tanakiri Pawa.

⁹ Ikantanaki: “¡Pawá! Omapiro-rika paakamiihatina, pintsipa-tajyaana nokarajiitaki. Tima yoka noshininka-payi thainka-waitaniri inayitzi. Iro kantacha nonintzi pimpyaako-tajinaro nokaariapiro-yitaki. Pinkimitakaan-tajina awirokami asitaanari.”

Yapiitairo Pawa ikasiyakaantziri

¹⁰ Ikantzi Pawa: “Pinkimi nonkantimiri. Tzimatsi nonkasiyakairiri pishininka-payi Israel-iiiti, aritaki iñaayitajiro maaroni iriroripayi. Tima nantatyiro kaari iñiitzi pairani aka kipatsiki, kaari iñiitzi pasiniki nampitsi. Tima inthonka iñiiro atziri-payipisaiki-motajiri onkarati yanta-jiri Pawa, antaro onatyii onkarati noñaaka-jimirí maaroni awirokapayi.”

¹¹ Aikiro ikantana-kitzii Pawa: “Pantiro onkarati nonkantimiri. Aritaki piñaakina nomisitowajiri Tonkaarisatzi, Owintini-satzi, Tharowan-taarini-satzi, Nampitsi-wini-satzi, Thaantiwinisatzi, Kayaawinisatzi.

¹² Paamaiyaa paapatyaaari = kari nampiyi-tarori aka tsika nookota-kimiro, yamatawi-tzimi = kari, tima osiyakaro owiirintsi yamatawi-minto.

¹³ Pimporoka-pithatiri ipomi-pirini-mintopayi, pimporoki-tiniri iwawa-niroti, pinthonkiri osiyakaaro-payi Inkaariwi.

¹⁴ Airo pipinkatha-waitziri pasini-yitatsiri pawaniro-payi, tima yoka Pawa aamaawai-taniri inatzii, irootaki owaitakaan-tziriri ikantantaitariri Pawa Aamaako-tantaniri.

¹⁵ Paamaiyaa aajatzi paapatyaaari = kari nampiyi-tarori kipatsiki tsika pisiritakaro, imatakayimiro = kari yatsipiry-a-wajiita ipinkatha-tziri iwawa-niroti, ipomitziniri yatsipi-takaani-payi, pakyootziri = kari iyaari iwapithatari tzimaaran-tatsiri iwatha kaari ipomitzi.

¹⁶ Paamaiyaari ikaimiri = kari pitomi-payi yaakairi irisinto-payi. Tima aririka omayimpi-waiti opinkatha-witari owawa-niroti-payi, ari imatanakiro aajatzi pitomi-payi yatsipi-ryaawai-tyaari impinkathatiri irirori pawaniro-payi."

Oirinkaja Moisés

²⁸ Osamani isaikaki Moisés itsipatari Pawa okaratzi 40 kitaitiri aajatzi 40 tsitiniri. Ti iwajyaa, ti yiraji njaa. Ari ithapata-kirori ñaantsi-payi mapikotaki tsika okantakota ikasiyakaa-wakaitani. Tima irootaki iroka Ñaantsi karatatsiri 10. [‡]

²⁹ Ipoñaa yoirinkaja Moisés ipoñaaajaro otzisiki Kitoochiintoni yamajiro apikotati

---

[‡] **34:28** iwajyaa = pan

mapi osankinataka Ikantakaan-taitani. Ikanta yoirinkaja Moisés, ti iyoti siparyaa okantaka iworo okantakaaro ikinkitha-waita-kaakiri Pawa.³⁰

³⁰ Ikanta iñaawajiri Aarón aajatzi Israel-iiti, isiparyaki, antaroiti itharowan-tajiitakari, ti yatzirin-tawajyaari.

³¹ Iro kantacha ikaimapajiri Moisés. Ari ipoka-paakiri Aarón aajatzi jiwari-payi isaikaki Moisés, ikinkitha-waita-kaawakiri.

³² Iro osamanitaki kapichiini, ipokajiita-paaki Israel-iiti, ikamantakiri Moisés okaratzi yantiri tima irootaki ikamanta-kiriri Pawa otzisiki Kitoochiintoni.

³³ Ikanta ithonka-kiro Moisés ikamantziri Israel-iiti, ipasika-porota-nakaro jinta-masiri.

³⁴ Tima inkyaa-piintzira Moisés Tasorintsi-thaanti inkinkitha-waita-kairi Pawa, ipasikaryaaa-porota irojatzi inthonkan-takyaarori ikinkitha-waitzi. Ikamanta-tzimaitari Moisés atziri-payi okaratzi ikantakiriri Pawa.

³⁵ Ikanta iñaawajiri Israel-iiti isiparyaa-porotzi Moisés, yapiita-najiro Moisés ipasika-porotaro jinta-masiri, irojatzi ikyaantakari inkinkitha-waita-kairi Pawa.

40

Itasonka-wintai-tziro Tasorintsi-thaanti

¹ Ikanta Pawa iñaanatajiri Moisés, ikantairi:

² “Aririka omonkarata-pajyaa itarori kitaitiri itapiintarori kasiri, aripaiti piwitsikirori Tasorintsi-thaanti. Tima iroka Tasorintsi-thaanti aritaki yapatowinta-piintyaanari Israel-iiti.

⁹ Arira paakotiriri yiinkantsi piwitsikakiri pisaitan-tantyaari, iro iñiitan-tyaarori okaratzi nasitari naaka. Iro yiinkantsi pisaitan-tantyaarori Tasorintsi-thaanti, aajatzi okaratzi tzimayita-tsiri inthompointa. Tima tasorintsi onkanta-yityaa.

¹⁰ Impoña pisaitan-tyaaro yiinkantsi pomitai-rontsi ikachaa-ryiinkata-kayi-tziri yatsipitakaitani. Ari pinkimitaakiro okaratzi yasitakaitarori. Irootaki pasitakai-yaanari, tima tasorintsi-piro onkantyaa.

¹¹ Ari pinkimitaa-kirori kiwamintotsi aajatzi osaikantari, pisaitan-tyaaro yiinkantsi. Irootaki pasitakai-yaanari.

¹² Impoña paanakiniri Aarón aajatzi itomi-payi ikyaa-piintai-tzira Apato-mintotsi, ari pinkiwaayityaari anta.

¹³ Ari pinkithaatiriri anta Aarón iroopirori iithaari. Impoña pisai-patzii-totan-tyaari yiinkantsi, pasitakai-yaanari, tima iriitaki nompira-tasorintsitaa-riti.

¹⁴ Ompoña pinkaimakiri itomi-payi, pinkithaa-yitakiri irirori kithaaritsi-payi.

¹⁵ Ari pisaitan-tyaari yiinkantsi, pikimitaakiri iriri, iriiyatki pasitakai-yaanari nompira-tasorintsitaa-riti. Tima pisaitan-tayitakari yiinkantsi, irasi iwiro inkarati incharinita-jyaari nompira-tasorintsitaa-rita-jyaari.”

¹⁶ Yantakiro Moisés okaratzi ikantakiriri Pawa. Imatakiro maaroni.

¹⁷ Tima awisaki aparoni osarintsi isitowan-taitaari Apitantoniki, aripaiti ithonkai-takiro

ÉXODO 40:34

lxxx

ÉXODO 40:34

iwitsikai-takiro Tasorintsi-thaanti. *

³⁴ Ari omapoka-sitaka itzikaapaakiro minkori
Tasorintsi-thaanti,   tima   osaikan-tapaakaro
iwaniinkaro Pawa.

---

* **40:17** awisaki aparoni osarintsi = osarintsi apitita-tsiri,
itanaarori kitaitiri, itanaarori aajatzi kasiri

**Ashéninka Perené
Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New
Testament+)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2